National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
JUIN June 27 1978
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 46 (2489) XXVII aastakäik | Teisipäeval, 20. juunil 1978 — Tuesday, June 20, 1978 | Üksiknumbri hind 35 senti

2370 hääletas EKN-u valimistel

Valijaid 10 protsenti rohkem kui eelmistel valimistel

Möödunud laupäeval Toronto Eesti Majas toimunud Eestlaste Kesknõukogu Kanadas Valimiste Peakomitee koosolekul loeti ära ja kontrolliti sissesaadetud EKN-u uue koosseisu valimissedelid. Valimiste Peakomitee esimehe E. Soometi juhtimisel koos olnud komisjon konstateeris, et valimistest on osa võtnud 2370 hääletajat, kellede hääletussedelitest 50 tunnistati mitmesugustel põhjustel kehtetuks. Valimiste tulemused ja EKN-u esinduskogu uus isikuline koosseis peaks selguma pärast häälte lugemis käesoleva nädala lõpul.

Valimiste Peakomiteel oli möödunud laupäeval Eesti Majas kibe tööpäev, mis kestis hommikust õhtuni. Kontrolliti, kas kõik sissesaadetud valimissedeleist on eeskirjade kohaselt täidetud

ning selgitati, kas valimissedeli saanud hääletaja on hääletajate nimekirjas.

Selgus, et 2370-st hääletajast ei olnud 50 valijat oma hääletussedeleid reeglite kohaselt täitnud ning need tunnistati kehtetuiks.

Järele jäi 2320 seadusepärast hääletussedelit, mida EKN-u juhatuse ringkonnas peetakse väga heaks hääletuse lõputulemuseks.

Võrdluseks võiks märkida, et 1975. aastal toimunud valimistel hääletas 2099 valijat ning kehtetuiks tunnistati 37 hääletussedelit.

Seega võiks ütelda, et osavõtt oli seekord 10 protsenti suurem kui eelmistel valimistel.

Valimissedelid antakse ühele reaalifirmale häälte lugemiseks ja EKN-u uue esinduskogu kindlaks tegemiseks. Arvatakse, et EKN-u uus koosseis peaks selguma käesoleva nädala lõpul või eeloleva nädala algul.

Möödunud nädalal toimus Torontos eeloleval suvel toimuvate Killamängude komitee ja maakondlike organisatsioonide juhatuste koosolek, kus arutleti suurpidustustega seotud küsimusi. Nagu üksikute maakondade esindajate arvandeist selgus, tõotab see kesksuvine kokkutulek olla väga harukordne oma sisult. Pildil nõupidamisest osavõtjad. Istuvad vasakult: O. Haamer, Merike Toomes, A. Käärid, L. Wahtras, Anne Tüll, R. Kreem, T. Metsala, J. Ramjalg, J. Vares, V. Ojasson, J. Vihma, E. Silm ja L. Pihlberg; seisavad A. Raag, E. Liik, Hilda Lepni, Salme Vesi, Erna Vainola, Ene Runge, A. Kelder, L. Kann, W. Mandra, M. Puusepp, M. Paju, E. Ainsaar, Marju Säägi, P. Kalju, R. Marley ja A. Tuvikene. Foto: Vaba Eestlane

Kiirrong surmas noore eestlanna

Katrineholmi lähedal, Vingakeris, Rootsis juhtunud rongi ja auto kokkupõrke tagajärjel sai 3. juunil silmapilkselt surma 19-a. neiu Silvia Vaindorf koos kolme rootslannast klassikaaslasega. Nad olid teel oma kooliklassi peole. Õnnetus juhtus valveta raudtee ülesõidu kohal. Göteborg-Stokholmi ekspressrong sõitis autole peale 130 km tunnikiiruse juures.

Autos sõitnud paisati kokkupõrke hoost masinast välja, mis neile kaasa tõi silmapilkse surma. Auto jäi veduri alla ja purunes täielikult. Vedur kuue esimese vaguniga jooksis roobastest välja ja lõhkus enne peatumist raudteed 100 meetri pikkuses. Rongis sõitnud 150 inimesest said mitmed kergemaid kriimustusi kukkumisest ootamata pidurdamise tagajärjel. Rida said shoki. Märgitakse, et õnnestuse põhjustanud halb nähtavus.

(EPL)

Begin ähvardab lahkuda

JERUUSALEMM — Iisraeli peaminister Menachem Begin tegi teatavaks, et ta loobub oma ametist kui valitsus ei anna talle toetust Jordani jõe läänekalda hoidmiseks Iisraeli kontrolli all. Begini tõrkuv poliitika Jordani jõe läänekaldal asuvate maa-alade suhtes on olnud peamiseks takistuseks Egiptuse ja Iisraeli vaheliste rahuläbirääkimiste arengule. Egiptuse president Sadat nõuab, et Iisraeli väed peavad lahkuma kõigilt araablastelt okupeeritud aladelt kuid Begin ei nõustu nende nõudmistega ning on isegi lasknud rajada Jordani jõe läänekaldale uusi iisraeli asulaid.

Itaalia president lahkus ametist

ROOMA — Itaalia president Giovanni Leone tegi teatavaks, et ta loobub oma ametist, kuna tema vastu on tõstetud süüdistused maksudest hoidumiseks. Leone lahkumist nõudsid kommunistid ning tema ametist lahkumisega on Itaalia keeruline ja komplitseeritud poliitiline olukord muutunud veelgi segasemaks. 69-aastane president Leone 7-aastane ametiaeg oleks lõppenud eeloleval detsembris. Viimasel ajal on teda ägedalt rünnanud ajakirjandus, kes on paljastanud ka Leone seadusevastaseid samme endale luksusvilla ehitamisel.

Baltlaste märgukiri Rootsis

Välisminister võttis kuninga eelseisva külaskäigu puhul N. Liitu vastu baltlaste delegatsiooni

STOKHOLM (EPL) — Rootsi kuninga eelseisva külaskäigu puhul N. Liitu võttis välisminister Karin Söder kolmapäeval, 31. mail oma ametiruumis vastu Balti Koostöökomisjoni poolt esitatud märgukirja inimõiguste rakendamise ja Helsingi leppe täitmise asjus N. Liidus.

Rootsi-balti rahvusgruppide esindajatega oli kaasas ka Gunars Rode, tuntud läti vabadusvõitleja, kellele ootamatult võimaldati väljasõiduviisa Lätist ja kes saabus pühapäeval, 29. mail Stokholmi.

Rode on viibinud 15 aastat N. Liidu vanglais.

Ta abiellus möödunud suvel lätlannaga Rootsist, kuid KGB ei tahtnud talle anda luba asumiseks Rootsi.

Gunnars Rode tänas kõiki riike ja rahvaid vabaduses, eriti aga Rootsi valitsust ja avalikkust kaasabi ja poolehoiu eest nende suhtes, kes inimõiguste ja vabaduste nõudjaina on paigutatud N. Liidu karistusasutustesse. Tänu läänemaailma abile — see on andnud mõnel määral märgatavaid tagajärgi N. Liidu võimude juures, ütles Rode.

Välisminister Karin Söder kinnitas oma sõnavõtus Rootsi järjekindlat hoiakut ja head tahet teha Helsingi-kokkuleppe täitmiseks kõik mis võimalik. Ta lisas, et vaikse asjaajamisega on õnnestunud üksikjuhtumeil saavutada rohkem kui nende puhul, kes seisavad laia tähelepanu all.

Balti Koostöökomisjoni kuulusid: Imants Freimanis Läti Kesknõukogust, Felix Takas Leedu Ühingust ja Olaf Muruk, Ahti Pae ja Ants Kippar Rootsi Eestlaste Esindusest. Välisministrit assisteeris dep. sekretär Staffan Wrigstad.

Neljapäeva õhtul 8. juunil toimus tänavuste karavanilinnade missiside ja linnapeade tutvustamine. Pildil Karavani üldjuht ja Ontario Folksarts Council'i esimees Leon Kossar vasakul tutvumas käesurvega Miss Tallinnaga — Kadi Kaljustega. Kõrval Tallinna linnapea Kalju Jõgi. Foto: J. Kreilis

Mälestustahvel eesti asunikele Albertas

Tunnustus eesti pioneeride töökusele, kultuurile ja usklikkusele

EDMONTON — Jaanipäeval, 24. juunil, paigutatakse Albertas, lõuna pool Stettleri linna, maantee nr. 12 ja Linda Hall Roadi nurgale mälestustahvel, millega meenutatakse eesti asunike saabumist sellesse piirkonda ning antakse tunnustus nende panusele Kanada ülesehitamisel. Mälestustahvli avavad Alberta kultuuriminister Horst Schmid ja tarbimise minister Graham Harle.

Mälestustahvli avamise puhul avaldab kohalik ajaleht „Stettler Independent" pikema artikli J. J. Tipmani sulest, milles kirjeldatakse lähemalt Eesti ja eestlaste ajalugu ning eesti asunike saabumist Kanadasse. J. J. Tipman nendib, et temal oli väga huvitav uurida Kanadasse saabunud eestlaste tagapõhja.

Ta mainib, et mõningate arvamiste kohaselt moodustavad eestlased ühe vanima rassi maailmas.

Nad tulid kusagilt Kesk-Aasiast ning asusid umbes 3000 aastat tagasi elama Uraali mägede ja Volga vahelistele aladele. Hiljem siirdusid nad lääne poole ja asusid elama Balti mere kallastele.

Edasi järgneb võrdlemisi üksikasjaline Eesti ajaloo kirjeldus. Mainitakse et eestlaste elu Balti parunite piitsa all oli raske ja paljud neist siirdusid Venemaale küs nende elu ei olnud kergem. Sealt tulid lõpuks paljud eestlased Kanadasse kuna Kanada vajas maa asustamiseks töökäsi.

Uustulnukatele anti 10 dollari eest 160 aakrit maad ning lõuna pool Stettlerit, praeguse Linda Halli piirkonda, asus elama 60 kuni 70 eesti perekonda.

Autor mainib, et eestlased olid oma kodumaal paljude võõraste valitsejate all säilitanud oma keele ja kultuuri kuid Kanada vabas demokraatlikus ühiskonnas assimileerusid nende järeletulejad kiiresti ning räägivad nüüd ainult inglise keelt.

Eesti asunike mälestuseks avataval tahvlil on inglise ja eestikeelsed tekstid. Eestikeelne tekst kõlab järgmiselt:

„Vanal kodumaal olid nad maha surutud, uuel kodumaal ootas neid ees vabadus ja oma maalapike. Esimesed eestlased, kes Albertasse tulid, olid vennad Kingsepad, kes aastal 1898 Red Deer'ist põhja pool elama asusid. Mitmed eestlaste asundused tekkisid selles provintsis, suurimad neist Eckville'is, Medicina River'i orus ja Linda Hall'is, Stettlerist lõuna pool.

Need jõukad põllumajanduslikud asundused on eesti pioneeride töökuse, nende kultuuri ja nende religioossuse tunnistajaks".

Pravda ja Tass ründavad

Moskva atakeerib Carterit ja Brzezinskit

MOSKVA — President Carteri ja tema välispoliitilise nõuandja Brzezinski kritiseerivad sõnavõtud N. Liidu ja Kuuba agressiooni hukkamõistmiseks Aafrikas on tekitanud elavat vastukaja N. Liidus, kus kogu propagandaapartuur on rakendatud N. Liidu poliitika õigustamiseks ning Ühendriikide juhtkonna atakeerimiseks. Venelaste kriitika märklauaks on kujunenud eriti poola päritoluga Zbigniew Brzezeinski, keda süüdistakse vaenulikkuses N. Liidu vastu.

Pikem artikkel Carteri ja Brzezinski sõnavõttude vastu ilmus partei peahäälekandjas „Pravdas", kus mainitakse, et Ühendriigid ei ole ilmselt enam huvitatud tuumarelvade produktsiooni redutseerimise kokkuleppest ning plaanitsevad koostöös Hiinaga „agressiivset" liitu N. Liidu vastu. „Pravda" kinnitab, et Ühendriigid ei saa loota koostööle N. Liiduga ja relvastuse vähendamise kokkulepete sõlmimisele,

kui nad samal aja piitsutavad üles N. Liidu vastast hüsteeriat ning katsuvad N. Liitu atakeerides lahendada oma sise-, välis- ja isegi isiklikke probleeme.

„Pravda" rünnakule järgnes ametliku teadeagentuuri Tassi atakk kus mainiti, et külma sõja võitlejad on saavutanud Washingtonis ülekaalu mõõdukate ja koostöötahteliste poliitikute üle. Tassi teadaandes mainiti ühtlasi,

et „Pravda" hoiatus on äratanud suurt tähelepanu Ühendriikides ning mitu senaatorit on olnud kriitilised president Carteri ja tema nõuandja Brzezinski väljenduste suhtes.

„Pravda" artiklis näidatakse muu hulgas, et president Carter katsub oma sisepoliitilisi ebaõnnestumisi varjata rünnakute kõnedega välispoliitilisel alal.

Kuubalaste must päev Angoolas

50 Castro sõdurit langes Angoolas partisanide vastu võideldes

LONDON — Angoola partisanid, kes võitlevad venelaste ja kuubalaste poolt võimule aidatud marksistliku rezhiimi vastu, tegid teatavaks, et möödunud nädalal toimunud lahingutes sai Angoolas surma 50 kuuba sõdurit, kuna neli ohvitseri võeti vangi. Partisanid kinnitavad, et vangivõetud kuubalased antakse sõjakohtu alla ning neid ootab surmanuhtlus.

UNITA (The National Union for the Total Liberation of Angola) lipu all võitlevatel partisanidel tekkisid suuremad lahingud Angoola kagu piirkondades, kus opereerib 8000 kuni 10.000 mehe suurune partisanide üksus.

Partisanid õhkisid mitu silda ning lõhkusid mitmest kohast raudtee, mis ühendab Angoolat Aafrika läänepiirkondadega.

UNITA andmetel langesid 600 valitsusvägede sõdurit partisanide kätte vangi.

Angoola marksistliku rezhiimi vastu võitleb praegu aktiivselt kaks suuremat tsentraalselt organiseeritud ja juhitud partisanide gruppi, neist UNITA lõunapiirkondades ja Zaire valitsuse toetusel opereeriv Angolan National Liberation Front põhjapoolsetes Angoola piirkondades.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Zaire tahab läänеriikidelt abi

BRÜSSEL — Zaire valitsuse ja kümne läänеriigi esindajad arutasid Brüsselis plaane Zairele laiaulatusliku majandusliku toetuse andmiseks. Zaire president Mobuto plaani kohaselt peaksid need abistamissummad kahe aasta jooksul ulatuma 1 miljardi dollarile. Läänеriikide esindajad nõustusid põhimõtteliselt toetuse andmisega kui nõuavad läänеriikide esindajate paigutamist Zaire finantsministeeriumisse ja riigipanka, et kontrollida riiklikke väljaminekuid.

Andrew Youngi täht langeb

WASHINGTON — Washingtoni poliitilistes ringkondades kinnitatakse, et Ühendriikide peadelgaat Liitunud Rahvaste Organisatsioonis Andrew Young ei mängi enam mõjuvõimast osa Ühendriikide välispoliitika kujundamisel. Tema võimupiire on tugevasti kärbitud, kuna tema leebe suhtumine N. Liidu ja Kuuba agressiooniaktidesse Aafrikas on tekitanud Ühendriikides üldise meelepaha.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $30.—, poolaastas $16.— ja veerandaastas $9.—, kiripostiga aastas $48.—, poolaastas $25.50 ja veerandaastas $13.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $32.—, poolaastas $17.— ja veerandaastas $9.50. Kiripostiga USA-s: aastas $53.—, poolaastas $27.50 ja veerandaastas $15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $62.—, poolaastas $31.50 ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Stokholmis toimunud Eesti Õpetajate Keskühingu nõukogu koosolekust osavõtjad. Vasakult: Villiam Muld, Meemo Mäelo, Johan Ungerson, Herman Rajamaa, Leida Sulg, Henno Kirikmäe, Paul Laan ja Marje Tui. Taga seisavad vasakult: Luule Vaks, Hilda Marand, Udo Juuse ja Hilda Gustavson.

Õelad jõud ofensiivis

Ühendriikides pagulasena elav vene kirjanik Alexander Solzhenitsõn katkestas oma pika vaikuse ning esines hiljuti Harvardi ülikoolis pikema kõnega, milles ta analüüsis läänemaailma poliitilist, kultuurilist ja moraalset maidumist ning hoiatas läänemaailma kokkuvarisemise eest.

Kirjanik Solzhenitsõn, kes lõpetas hiljuti oma vene orjalaagreid kirjeldava kapitaalteose kolmanda osa, tõi ette kõik need tegurid, mis on põhjustanud läänemaailma allakäigu ja saamatuse pealetungiva kommunismi vastu võitlemisel. Nendeks teguriteks on dekadents, argtus, iseloomunõrkus, sotsialism, intellektuaalne eliit, massimeedium ja naiivsed poliitilised eksperdid.

Solzhenitsõn kinnitab, et läänemaailm on saavutanud kõrge elustandardi ja inimesed elavad mugavalt, kuid sellest ei piisa suurte ambitsioonide rahuldamiseks ning inimeste nõudmised suurenevad pidevalt. See mugavuse tagaajamine toob paratamatult kaasa mandumise ning vaimse ja füüsilise allakäigu. Pidev elumõnude tagaajamine ja lodevus on omakorda võtnud inimestelt julguse ja algatusvõime ning see julguse puudumine on üle kandunud ka valitsevatesse ringkondadesse, parlamentidesse ja isegi Liitunud Rahvaste Organisatsiooni. Üha kõrgemate elumõnude ja mugavuste tagaajamine on mõjutanud ka iga üksiku individuaalse iseloomujooni ning toonud kaasa olukorra, kus puuduvad visad ja tugevad isiksused, kes on valmis oma tõekspidamiste eest võitlema ning oma huvisid kaitsema.

Eriti kibedat kriitikat tarvitas Solzhenitsõn läänemaailma vaimse eliidi iseloomustamiseks. Tema arvates domineerib see eliit avalikus elus ning tugevad, julged ja iseseisvalt mõtlevad inimesed surutakse tahaplaanile ja sellistele tähtsusetutele positsioonidele, kust nende hääl kuhugile ei ulatu. Läänemaailma intellektuaalide arvamise kohaselt ei tohi poliitikat kritiseerida moraalsete printsiipide alusel, mille tulemusena segatakse ära hea ja halb, õige ja vale ning võimaldatakse maailmas kurjusel triumfeerida. Massmeediumi kohta mainib Solzhenitsõn, et see on läänemaailmas tugevam kui parlamendid, valitsused ja kohtuvõimud. Selle tohutu võimu kandjaid ei ole keegi valinud ja keegi neid ei kontrolli ning massmeediumiga tegelevad juhtivad isikud selekteerivad hoolikalt välja populaarsed arvamised, mida pidevalt publikule serveeritakse. Ebapopulaarset informatsiooni ja seisukohti ei publitseerita ning seetõttu puudub läänemaailma elanikkonnal selge ja objektiivne ülevaade maailmas praegu valitsevast olukorrast.

Kirjanik on väga sarkastiline läänemaailma poliitiliste ekspertide suhtes, pidades neid erakordselt naiivseteks. Ta muigab nende kommentaatorite analüüsides suhtes, kes arvavad, et Angoolast kujuneb N. Liidule Vietnaming kes kalkuleerivad, et Kuuba lõpetab oma afäärid Aafrikas kui ameeriklased käituvad viisakalt Kuubaga.

Läänemaailm ei ole seni Alexander Solzhenitsõni varasematest hoiatustest õpetust võtnud ja tõenäoliselt ei tee ta seda seegi kord. Meil tarvitseb siinkohal ainult meenutada Ühendriikide vana diplomaadi ja üldiselt lugupeetud ja hinnatud poliitikamehe George F. Kennani arvamisi, kes avaldas hiljuti ajakirjas „Encounter" artikli, milles ta mainis, et Kremli juhid on „tavalised inimesed" ning et Brezhnev on „mõõdukas mees, kes kõigi nende arvates, kes teda tunnevad, on rahu viljeleja." Kui Ühendriikide nimekam poliitiline kommentaator ja suurte kogemustega diplomaat annab sellise hinnangu Tshehhoslovakkia vägistaja, Põhja-Vietnami agressorite toetaja ja Angoola vallutaja kohta, siis on Solzhenitsõnil tõesti põhjust läänemaailma tuleviku pärast tõsist muret tunda ja konstateerida, et füüsiline ja vaimne võitlus meie planeedi tuleviku pärast on juba alanud ning et õelad jõud on alustanud oma ofensiivi, mida läänemaailm oma endahävitamise mentaliteedi taustal ei oska õieti hinnata.

K. A.

Nikita kaob leksikonist

Kuna Stalini nime üha sagedamini nimetatakse N. Liidus — eriti seoses tema surma 25-nda aastapäevaga — siis kipub tema järeltulija Nikita Hrushtshov kujunema nõukogude tähtsaimaks „mitteisikuseks".

Uues ametlikus nõukogude leksikonis on temast räägitud ainult kolmandiku veeru ulatuses. Eelmises väljaandes, 1957, talle pühendati terve leheküIg ja avaldati leheküIje suurune portree temast. Kirjeldati ta võitlust isikukultuse vastu 20-ndal parteikongressil.

Uus, lühendatud biograafia esitab ainult sünniaja ja tema ametid ega maini midagi aumärkidest ega auametitest. Biograafia lõpeb lakooniliselt:

— 14. oktoobril 1964 vabastati ta kompartei keskkomitee poolt oma ametikohalt keskkomitee esimese sekretärina ja presiidiumi liikmena. Ta tegevuses esines subjektivismi ja omavoli kasutamise nähteid.

ARBETAREN

Argpüksid Zaire sõjaväes

KINSHASA — Zaire president Mobutu Sese Seko ütles, et tema armee näitas Angoola hiljutise rünnaku puhul lubamatut argpükslust, kui mässulised tungisid Kolwezi. Ta mõistis selle hukka ja lubas oma sõjaväest kaotada korruptsiooni ning formeerida ja õpetada see eliitüksuseks Zaire vaenlaste tagasi löömiseks. Samaaegselt ta hoiatas, et ta tahab relvastada ja treenida läänevaatelisi Angoola geriljasid, et kättemaksta marksistlikust Angoolast Shabasse tehtud rünnaku eest.

Eesti rahva hävitajad - vene sangarid

„Kodumaa" ülistab Boris Kummi ja teisi „revolutsiooni lipukandjaid"

Tallinnast põgenikele tasuta saadetav propaganda-ajaleht „Kodumaa" on üks paljudest bolshevismi levitamise abinõudest, millega propagandat serveeritakse hõrgutistega ja kus mängitakse põgenike isamaaliste ja muude, sentimentaalsete, tunnetega.

Oma iseloomuliku pitseri jäädvustab ajalehele selles ilmuv „Revolutsiooni lipukandjate" rubriik, milles esineb eluloolisi andmeid silmapaistvamate eestisoost bolshevike kohta. Järjekindlalt tuuakse mõne mehe või naise poliitilise tegevuse kirjeldus, millistest selgub kui suurel määral üks või teine, kas Eesti Vabariigi õõnestamisel, lõhkumisel või hiljem, võimu juurde pääsemisel, venelaste käsilastena, tegutsesid kaasmaalaste küüditamistega, vahistamistega, mõrvamistega jne.

Terrori kaudu kuulsuse võitnud reeturid ja renegaadid seatakse „Kodumaa" veergudel põgenikeestlastele eeskujuks ja neid püütakse näidata kangelastena.

31. augustil 1977. a. ilmunud nr. 35-das ei kõhkle „Kodumaa" toomast kurikuulsa kommunisti Boris Kummi elulugu. Boris Kumm sai varsti, pärast Eesti okupeerimist Nõuk. Liidu poolt, algul Siseasjade- ja lühikest aega hiljem Riikliku Julgeoleku Rahvakomissariks. Artiklis valgustatakse peamiselt tema põrandaalust tegevust ja ainult pealiskaudselt viidatakse tema ametikohtadele okupatsioonide ajal.

Hoopiski jäetakse märkimata Kummi tegelike ülesannete iseloom ja selle tagajärjed eesti rahvale.

Boris Kummi nimi sai ülemaailmselt tuttavaks üsna peatselt pärast võimu ülevõtmist, mil algas nn. bolshevismi või venelaste „julgeoleku" kindlustamine. See seisnes terroris, mida eestlased polnud tunnud Juhan Julmast saadik. Nõuk. Liidu okupatsiooni esimesel perioodil toimunud arreteerimisi ja inimeste jäljetult kadumisi kroonis 1941. a. juunikuu keskel toimunud küüditamine. Bolshevistlike võimutsejate põgenemisel selgus, et küüditamiste läbiviimiseks oli loodud nn. „ülemtroika" (kolmik) mille esimeheks oli Boris Kumm, Riikliku Julgeoleku Rahvakomissar. Liikmeteks olid Siseasjade Rahvakomssar Murro ja Eestimaa Kommunistliku Partei sekretär Karl Säre. Operatiivsete ülesannetega, nagu vahistamiste ja deporteerimiste täidesaatmiseks loodi Ülemtroika poolt üksteistkümmend maakondliku troikat.

Esimese Vene okupatsiooni ajal toimunud arreteerimiste ja küüditamiste läbi kaotas Eesti rahvas 60.000 inimest.

Kaotus oli ränk, sest eeskätt hävitati ettevõtlikum ja edumeelsem osa rahvast. Esimese okupatsiooni jõhkrusele pani punkti maalt põgenevate bolshevike ja nende käsilaste poolt vangimajades korda-saadetud massimõrvad. Värsketest haudadest leitud ohvrid kandsid julmi piinamise tunnuseid.

Saksa okupatsiooni ajal jätkas Boris Kumm oma tööd Venemaal, Nõuk. Liidu julgeolekuorganite juures. Selle aja jooksul tema poolt Nõuk. Liitu sattunud eestlaste kallal toimepandud kuritegude kohta puuduvad lähemad andmed.

Nõuk. Liidu teise ja praegu kestva okupatsiooni ajal jätkas Boris Kumm oma juudase tööd Eesti julgeolekuministrina. Nüüd juba tavaliseks kujunenud terror saavutas oma teise haripunkti küüditamistega 1948. a. sügisel ja 1949. a. kevadel.

Alles siis, kui eesti rahva vastupanutahe ja -võime olid murtud ja Boris Kumm oli muutunud kasutuks, saadetakse ta 1950. a. pensionile. Boris Kumm suri 1958. a.

Stalini surma järele säilitas Boris Kumm oma prestiizhi ja aumärgid, millega Vene valitsus teda eestlaste kallal toime pandud genotsiidi eest oli vääristanud. Nõuk. okupatsioonide kestel kadumа läinud 200 000 eestlase hinged lähevad enamuses Boris Kummi kontosse.

Muidugi ei maini neid fakte „Kodumaa". Selles püütakse neid isegi varjata, sest ajakiri on „Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise Ühingu" ja „Välismaaga Sõpruse ja Kultuurisidemete Arendamise Eesti Ühingu" väljaanne.

„Kodumaa" on organisatsioonide häälekandja, mille kullereid oleme näinud liikumas Torontos ja mujal Kanadas.

KGB agendid Veeber ja Lillenurm sobitasid kontakte ja viljelesid sidemeid ning neil õnnestus leida naiivseid idealiste, kellel puudus kriitiline võime vahetegemiseks bolshevistlike eesmärkide ja isikuvabaduslike ideede vahel.

Boris Kumm ja teised temataolised ja mõttekaaslased on need lipukandjad, kelle nimel „Kodumaa" veergudel süvendatakse põgenikele ideesid, mille lõplikuks eesmärgiks on kodumaal eesti kultuuri omapära ja saavutuste hävitamine ja asendamine ühtse vene kultuuri ja keelega.

L. KOOBAS

Doktoriks Rootsis maailmaruumi kiirguse alal

GÖTEBORG (EPL) — Tsiviilinsener Ain Sume kaitses oma doktori väitekirja: „Studies of radio radiation from interstellar molecules" 17. märtsil 1978 Chalmersi tehnikaülikooli elektrotehnika osakonnas, Göteborgis. Oponendiks oli elektromagneetilise väliteooria professor Hans Wilhelmsson.

Dr. Sume on oma uurimistöö teinud Rääo observatooriumi juures Onsalas, kasutades selleks observatooriumi kahte paraboloidantenni.

Tema töö haarab maailmaruumi tähtedevahelist uurimist eriti Linnutees.

See ruum pole tühi, vaid seal leidub gaase ja tolmuosasid, mis moodustavad hiiglaslikke pilvi.

Need pilved on väga külmad ja ei kiirga valgust nagu näiteks meie päike. Neid pole ka võimalik uurida optiliste astronoomiliste teleskoopidega. Gaasipilvedes leidub aga molekule, mis kiirgavad raadiokiirgust ja iga molekul lähetab kiirgust frekventsiga, mis on just temale vastav.

Oma töös on dr. Sume uurinud raadiokiirgust molekulides. Raadiokiirguse analüüsist saadud andmete kaudu on kogutud informatsiooni tingimuste kohta gaasipilvedes, näiteks nende temperatuuri ja tiheduse kohta.

Sellel on oluline tähtsus kui tahetakse seletada, kuidas on tekkinud gaasipilvedest uued tähed.

Kui pilv on küllalt suur ja tihe, tõmbab ta ennast kokku oma enda raskuse tõttu. Temperatuur, tihedus ja surve tõusevad kuni temperatuur on nii kõrge, et pilv hakkab kiirgama valgust ja üks uus täht on jälle sündinud!

Komplitseeritud molekulide leidmine kaugmaailmaruumis omab suure tähtsuse, eriti kui püütakse seletada primitiivse elu võrsumist ning arengut maakeral, kus tingimused on aga palju soodsamad selliste molekulide tekkimiseks.

Vastne tehn. dr. on sündinud Pärnus 1941, oma koolitee käinud Göteborgis ja kõrgema tehnilise hariduse omanud Chalmersi tehnikaülikoolis.

Akadeemiliselt kuulub dr. Sume korporatsioon Rotalia perre.

Oma tulevaste plaanide kohta tähendab dr. Sume, et ta kavatseb jätkata tähtedevaheliste molekulide uurimist, kasutades selleks Rääo observatooriumi 20 m teleskoopi, mis võimaldab uurida mitte ainult Linnuteed vaid ka teisi galaktikaid tohututes kaugustes.

EPL/JÜRI ADILA

Kommentaarid

Hiljuti Angoolast Zaire lõunaprovintsi Shabasse tunginud invasiooniüksustega on lood väga imelikud. Faktid kõnelevad, et Shabasse ja seal asuvasse tähtsasse kaevandustelinna Kolwezisse saabusid hästirelvastatud ja varustatud mustade löögimeeste tugevad salgad, kes tegutsesid kindlate ja hästikavandatud operatsiooniplaanide kohaselt, mis olid ilmselt välja töötatud professionaalsete sõjameeste poolt. Seni läänemaailmas läbi löönud arvamise kohaselt koosnesid need löögiüksused, kes julmalt mõrvasid mitusada valget ja musta, peamiselt omal ajal Shaba (tol ajal Katanga) provintsist Angoolasse põgenenud mustade suguharu liikmetest, kes nüüd tulid oma provintsi tagasi vallutama ja Kinshasas asuvat keskvalitsust kukutama.

Lääne massmeedia ja paljud poliitikud võtsid kuni seni ajani loomulikuna ja endastmõistetavana sissetungi Shabasse. Invasioonimehi peeti lihtsalt Shaba suguharudesse kuuluvateks mässajateks, kes seni olid varjul olnud Angoolas ja tulid nüüd üle piiri oma vanu arveid klaarima ja Zaire presidendi Mobutu rezhiimi kukutama. Keegi ei tundnud erilist huvi, kust said need mehed oma relvad, laskemoona ja varustuse, kellelt said nad oma väljaõppe ja kes koostas neile üksikasjalised operatsiooniplaanid. Lapsikut mässu teooriat oli veelgi kergem uskuda põhjusel, et Angoola, Kuuba ja N. Liit pesid oma käed sellest operatsioonist puhtaks ja ütlesid, et neil pole sellele asjaga midagi tegemist. Endised Katanga mehed, kes põgenesid Angoolasse 1963. aastal ja nüüd on juba enam-vähem keskikka või vanemasse ikka kuuluvad kidajalgsed, pidid nähtavasti kuulipildujaid, automaatpüstoleid, granaadiheitjaid, kergekahureid ja teisi relvi lihtsalt puude ja põõsaste otsas kasvatama ja laskemoona kartulivagude vahelt välja võtma kui nad läksid oma raugastunud koosseisuga Shabat vallutama. Ja arvatavasti meisterdati moodsad veoautod, milledega väed üle piiri veeti, küla sepikodades.

Selline mulje jääb Castro sõnavõttudest, kes eitab kategooriliselt Kuuba osavõttu Zaire seiklusest ning sama vagatsejat mängib ka tema leivaisa Brezhnev Kremlis. Kuid Ühendriikide president Carter on teisel arvamisel ja süüdistab kuubalasi Zaire operatsioonidest osa võtmises ja nende ettevalmistamises. Tõendeid selleks on saadud Zaires vangi võetud sissetungijatelt, kes kinnitavad, et invasiooniväed tulid Shabas marksistlikku korda looma ning said Angoolas vastavates laagrites oma sõjalise ja poliitilise ettevalmistuse kuubalastelt, kelledest osa saabusid sõjaliste operatsioonide ajal ka Zairesse, kus nad aga ülikiiresti prantsuse ja belgia langevarjurite saabumisel kadusid.

Carter ei ole seni avalikult öelnud, et Castro oleks valetaja, kuid Zairest saadud informatsiooni ja tõendmaterjali põhjal oleks tal põhjust seda teha.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

24. ja 25. juunil on valvearstiks dr. R. Pahapill, tel. 921-7777.

Spioon ei saanud karistada

Torontos algas protsess Toronto hommikulehe „Sun'i" toimetaja Peter Worthingtoni ja väljaandja Douglas Creightoni vastu, keda süüdistatakse Official Secrets Acti alusel salajaseks tunnistatud riiklike dokumentide publitseerimises. Peter Worthington avaldas „Sun'i" veergudel möödunud märtsis artikli, milles ta tõi salajaseks tunnistatud dokumentide alusel andmeid vene spioonide tegevuse kohta Kanadas. Kohtuprotsessil oli üks esimene tunnistaja Kanada Ratsapolitsei julgeolekuosakonna ülem Ontario edela piirkonnas M. J. Spooner, kelle tunnistusest selgus üllatuslikult, et üks Kanada sõjajõudude koosseisu kuulunud ohvitser tabati spioneerimiselt N. Liidu kasuks, kuid tema vastu ei tõstetud süüdistust ja ta kõrvaldati vaikselt sõjaväeteenistusest. See ohvitser oli paigutanud mikrofonid Kanada saatkonnahoonesse Moskvas ja saanud selle eest venelastelt raha, andis venelastele informatsiooni, milliseid kanadalasi nad saaksid endi huvides ära kasutada ning jatkas hiljem oma spioonitööd Pekingis.

Kommentaar

(Algus lk. 2)

Vaatamata mitmetele õnnestunud vallutusoperatsioonidele ei käi Kremli käsi igal pool hästi ja venelastel tuleb oma agressiivse välispoliitika viljelemisel taluda ka suuri tagasilööke. Nii löödi vene nõuandjad ja poliitilised agitaatorid välja Somaaliast ja Sudaanist ning enne seda Egiptusest ning viimaste nädalate jooksul on Kremli meeste käsi hakanud halvasti käima ka Iraagis, kus Moskva oli aastate jooksul nautinud ülimat sõbralikkust, mis võimaldas tal seal tugevalt kanda kinnitada.

Iraagi sündmused näitavad, et venelastega saadakse läbi ainult nii kaua kui nad oma õiget nägu hakkavad näitama ning see endapaljastamine tuleb vaatamata suurele maskeerimisele ikkagi hiljem või varem. Venelaste ja Iraagi valitsus vaheliseks eriliseks tuliõunaks on Etioopia keskvalitsuse alt eemaldanud mässuline Eritrea provints, kes on saanud Iraagilt oma võitluses Etioopia keskvalitsuse vastu tõhusat toetust. Kuid olukord on löönud nüüd sellise uperpalli, et venelased on hakanud oma huvides tõhusalt toetama Etioopia marksistlikku keskvalitsust ja nõuavad Iraagilt, et see oma abi Eritrea mässulistele lõpetaks. Kuid Bagdadi valitsus ei taha sellest midagi kuulda ja on jõudnud veendumusele, et venelased lähevad oma nõudmistega häbematuteks ja väga kaugele. Kuna vene agitaatorid on teinud Iraagis tõhusat tööd ja moodustanud seal tugeva Moskva sõbraliku kommunistliku partei, siis kardavad Iraagi võimumehed isegi seda, et Kreml võib oma kaasajooksikute abil korraldada Iraagis samasuguse riigipöörde nagu see toimus hiljuti Afganistanis.

Ettevaatus on tarkuse ema, arvavad Iraagi võimukandjad, ja selle tõesõna alusel korraldati Iraagis hiljuti suuremad poliitilised puhastusoperatsioonid. Nende all kannatas eriti Moskva sõbralik kommunistlik partei, mille liikmeskonna hulgast nopiti välja 20 meest ja mõisteti surma. See oli ränk tagasilöök Moskva ja Bagdadi vahelistele suhetele, kuid venelased neelasid selle vastumeelselt ja kannatlikult alla. Põhjus selleks on arusaadav: Iraagiga vastuollu sattudes kaotaks Moskva oma tugevama baasi Kesk-Idas, kust nad on organiseerinud laialulatuslikult kommunistlikku kihutustööd ja laiendanud N. Liidu mõjuvõimu Araabia maailmas.

AMI

Baltimores toimunud Eesti Pidustustel esines vabas õhus suurele rahvahulgale menukalt Baltimore rahvatantsurühm „Vanaranna". Foto: P. Kiik

Baltimores tutvustati eesti ajalugu ja kultuuri

Õnnestunud Eesti pidustused 3. ja 4. juuni nädalalõpul

BALTIMORE (VE) — Baltimore kuulus „Showcase of Nations" seeria avas sel suvel oma tegevuse eestlaste nädalalõpuga 3. ja 4. juunil südalinnas Hopkins Plazal. „Estonian Festival" oli üle ootuste osavõturohke, vaatamata laupäevasele äikesevihmale.

Näituseid, müüke, toite ning jooke toimetati juba vara laupäeva hommikul suurearvuliselt väljakule. Erilist huvi äratas ameeriklastele täielikus suuruses üles seatud saun, koos õige saunavarustusega: kibud, vihad, saunamantel jne. Kõrvalseisvad plakatid selgitasid inglise keeles sauna tähtsust eesti ajaloos ja kultuuris, sealjuures kirjeldades, kuidas võtta õiget eesti sauna. Teiseks uudiseks oli tinaga õnne valamine („Cast your fortune"), kus inimesed seisid murruna sabas, et „õnne proovida". Erakordselt rohked näitused-müügid pakkusid publikule kauneid eesti puu- ja nahktöid, ehteid, raamatuid ja kohalike kunstnike töid. Laialdane eesti nukunäitus („Estonian Miniatures") illustreeris efektiivselt meie rahvariiete mitmekesidust ning „Estonian Design Today" näitas kuidas tänapäeval tarvitame neid samu rahvamustereid ja motiive moodsatel esemetel.

Mõlemal päeval esitati kolm rikkalikku programmi. Teadustaja Ado Valge tutvustas kuulajaskonnale lühidalt eesti ajalugu ja saatust.

Ta rõhutas, et minevikuski tõid samasugused kokkutulekud, kus lauldi ja tantsiti, vabaduseleegi rahva südameis põlema. Ka täna laulame, tantsime, helistame pilli vabale Eestile!

Programmi esimeses osas esines kauneis rahvariietes Baltimore Eesti Naiskoor nelja lauluga, millede sisu seletas Ado Valge. Ühendatud koorid laulsid eriti hoogsalt „Helise ilma" ja „Tuljakut", mis kajasid üle väljaku linnatänavateni. Baltimore Eesti Laulumeestelt kõlas viis vägevat laulu.

Suure menuga esines Baltimore gaidide 9-liikmeline lauluansambel „Vikerkaar" meeleolu- ja rahvalauludega, gdj. Tiiu Raidma juhatusel. Samuti haaras rahvast viimase aasta jooksul kuulsaks saanud „Omad Poisid" oma noorte rütmidega ja tujukiillaste moodsate lauludega.

Erilist tähelepanu ja tunnustust avaldati neljale naisvõimlejale New Yorgist — Virge, Aiki ja Ulla Vinkman ja Linda Pajusi. Keset laupäeva tihedamat vihmavalangut esinesid nad omal algatusel märjal platsil ja teenisid vihmavarju otsivalt rahvalt tormilist aplausi. Ka kohalikud televisioonijaamad ja ajalehed ei jäänud sellest teadmatuks ja nemadki kiitsid neiude vaprust!

Pühapäeval aga paistis esinemise ajal soe päike ja seetõttu sai veelgi suurem rahvahulk nende esinemist nautida.

Rahvatantsurühm „Vanaranna" esines kolm korda päevas hoogsate tantsudega, kutsudes „Õige ja vasemba" ning „Perekonnavalssi" ringidesse publikut kaasa tantsima. Kandlemängu helistasid Lilian Esop ja Piret Ilus. Lilian Esop andis publikule ka lahkelt seletusi kandle tegemisest, mängimisest ja ajaloost.

Vabaõhu programmide vaheajal toimus kõrvalolevas Fallon Federal Building'us Reet Kaseoru korraldatud rahvariiete moenäitus. Reet Kaseoru kirjeldas riideid mitmest maanurgast, näidates maakaardil massilisele vaatajaskonnale iga riide asukohta. Neliteist elavat modelli demonstreerisid sealjuures oma rahvariiete omapärasid.

Tähtsaid külalisi oli sel aastal rohkelt ringi liikumas.

Eestlaste truu sõber, Baltimore Mayor William Donald Schaefer veetis mõlemal päeval mitu tundi rahva keskel ja isegi laupäevane vihm ei takistanud tema tegevust.

Laupäeva hommikul kell 10 esitas kohalik raadiojaam kahetunnilise programmi Eestist. Selles esinesid korraldava komitee liikmeid, kes rääkisid eesti ajaloost, toidust, muusikast ja kultuurist. Vahepeal mängiti hoogsat rahvamuusikat. Pärast eestlaste nädalalõppu oli WBSC-Fm saanud palju telefonikõnesid kuulajatelt, kes palusid rohkem samasuguseid programme Eesti ja eestlaste üle. Selle tagajärjeks astus jaam jälle korraldava komiteega kontakti ja palus lähemas tulevikus veel ühte pikemat programmi eesti ainetel. Samuti astus televisioonijaam kontakti Anne-Liis Deklau'ga ja palus teda programmile „Two's Company" eesti kokakunsti tutvustama.

Anne-Liis Deklau osava juhtimise all valmistasid virgad perenaised suurel arvul eesti toite, mida müüdi rahvale.

Suured platsile seatud tahvlid kirjeldasid eesti ajalugu ja kultuuri ja leidsid rohkesti lugejaid.

Kohalikud ajalehed avaldasid pikki artikleid eestlastest enne ja pärast pidustusi.

„Baltimore Sun" pühendas toitude osa esilehekülje eesti toitudele, teisel päeval oli Estonian Festival nimetatud „This Week's Best Bet" jne.

Leht sisaldas suuri pilte lauljatest, tantsijatest ja rahvariietest. Samuti kirjutas „News American" kiitvaid artikleid terve nädal otsa enne pidustusi, lisades suuri pilte ja häid muljeid eelmistest fesivalidest.

Üks Baltimore rahva lõbusamatest ning viljakamatest üritustest — Hopkins Plaza Estonian Festival — läks sujuvalt ja edukalt korda. Peakomitee tublid tööjõud saavutasid jällegi oma eesmärgi, korraldades paremad pidustused, kui kunagi enne. Juba vilunuks komitee esimeheks oli Peeter Kiik; reklaami korraldas Mary-Ann Tüür-Willin; toidud — Anne-Liis Deklau; karastavad joogid — Peeter Saar; programm — Lea Kiik; näitused — Reet Kaseoru; müük — Tiina Ets.

Dr. A. Komendandile Arhitektide Instituudi medal

Ameerika Arhitektide Instituut (AIA) teatas, et nad on valinud dr. ing. August Komendandi AIA medali saajaks tema teenete eest arhitektuuri alal. A. Komendant elab N. Jerseys ja on ehitusala insener. Medali üleandmine temale toimus AIA aastakonverentsil 21.—25. maini Dallases, Tex.

Tehnilise ala eriajakirjandus, tuues teate dr. A. Komendandi kõrgelthinnatud austamisest, märgib, et austav medal määrati temale ta tööde eest autorina ja õpetajana, kelle tööd betoonehituste alal omavad laialdase tunnustuse.

Edasi märgitakse, et 1952. a. ilmus dr. A. Komendandilt esimene raamat „Prestressed Concrete Structures", mis tutvustas ameerika insenere Euroopa tehnoloogiaga ja muutus hädavajalikuks praktikas. Kaks pärastist tema raamatut „Contemporary Structures" (1972) ja „18 Years with Architect Louis Kahn" (1975), on saanud nende alade klassikaks.

Edasi kirjutatakse A. Komendandi koostööst maailmakuulsa arhitekti L. Kahniga (pärit Kuressaarest) ehituste juures Pennsylvania ülikoolis ja Philadelphia linnas, Yales, Kahni Salk laboratooriumide juures La Jolas jne. Märgitakse, et ta töötas konsulandina Habitati juures maailmanäituse puhul Montrealis jne. Artiklis lisatakse, et dr. A. Komendant pärineb Eestist, kus ta sündis 1906. a., tehnilise ülikooli lõpetas ta Dresdenis ja doktoreerus seal 1938. Dr. A. Komendant oli professoriks Philadelphia ülikoolis ja 1975—1976 külalisprofessoriks Pratt Instituudis N. Yorgis, õpetades tehnoloogia filosoofiat.

VES

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kuidas pühitseti Võidupüha

Kodumaal alustatud traditsiooni jatkatakse Seedriorul

Laupäeval, 1. juulil peetavate Suvihari 1978 pidustuste kontsertaktuse raames süüdatakse esmakordselt Seedriorul Võidutuli. Tseremoonia, nagu see meil pagulasaastail väljakujunenud, on traditsiooniline. Veteranide-võitlejate (Toronto Eesti Võitlejate Ühingu ja Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühingu esindus) poolt mälestussamba esisele aktusele sissetoodava põleva tõrvikuga süütab võidutule meie aupeakonsul Ilmar Heinsoo.

Mida mäletame võidutule traditsioonist Vabas Eestis? Võidutuli ja selle ajalugu on lahutamatult seotud Võidupühaga (23. juuni), mille riigipühana tähistamisele pandi alus 1934. a.

De facto toimus esmakordselt ja ilmselt veel piiratud ulatuses Võidupüha tähistamine juba 23. juunil 1919. a.

Kindral-major Ernst Põdder, 3. diviisiülem ja ühtlasi lõunarinde ülemjuhataja Vabadussõjas, oma käskkirjas 1919. 23. 6. Nr. 158 Pärnu ja Viljandi Kaitseliidu ülematele (ärakirjad linnapeadele ja maakonna valitsuste esimeestele) tegi järgneva korralduse: „Täna kell 8.30 on soomusrongide dessandid ja 3. diviisi väeosad Võnnu linna ja tema ümbruskonna oma alla võtnud. Vaenlase kaotused väga suured. Eesti Vabariigi rahvaväg, vaatamata meeleäraheitliku vaenlase vastupanu peale, tungib edasi linna poole. Iseäralikku vahvust kahepäevastes lahingutes on soomusrongide dessantide osad üles näidanud.

Palun korraldusi teha, et saadud võitude puhul meie põlise ja äraandliku vaenlase üle, linnades ja maakondades saaks lipud välja pandud ja kohalistes garnisonides sõjaväe paraadid toime pandud. Diviil Põdder."

Nii sai Võnnu võidu mälestuspäevast meie Võidupüha, mis hiljem kujunes eestlaste kõigi aegade võitluste ja võitude tähistamispäevaks. Võidupüha markantsemaks osaks kujunes võidutulede süütamine.

Võidutuled süüdati Võidupüha õhtul pidulikel rahvakogunemistel kõikjal üle maa. Tuli ise sai alguse presidendi poolt varahommikul süüdatud tõrvikust. Võidutule üle terve Eesti laialiviimine oli usaldatud Kaitseliidu üksustele. Esimene faas — presidendi poolt süüdatud võidutule tõrvikute laialiviimine kõikidesse maakonnalinnadesse — oli usaldatud Kaitseliidu Tallinna Maleva Kergedivisjoni Mootorratturite Eskadronile.

Mitu aastat süüdati võidutuli presidendi lossi esisel Kadriorus.

Viimase võidutule süütamise tseremoonia leidis aset 1939. a. Pärnus, kus president K. Päts oli suvepuhkusel. Võidupüha varahommikul rivistus eskadron (80 mootorratturit) paraadiks Kalevi väljakule. Presidendi tõrvikust süüdati 11 patrulli poolt maakonnalinnadesse viimiseks määratud tõrvikud ja kohalike mialevate ja nende allüksuste hilisemal vahendusel põlesid õhtuhämaruse saabudes kõikjal üle maa presidendi tõrvikust alguse saanud võidutuled. Aastal 1940 oli kõik valmis järjekordseks võidutule süütamiseks. Oli vaja vaid viimast „nupule vajutamist", et aparatuuri käima panna... Saatus määras teisiti: 21. juuni n.n. „riigipööre" lõpetas võidutule traditsiooni Kodu-Eestis.

Seda enam on meil põhjust elavana hoida võidutule traditsiooni vabas maailmas, kuigi oludele kohandatud kujul.

Suvihari 1978 Seedriorul, oma eeskavalises osas, algab laupäeval, 1. juulil kl. 5 p.l. konsertaktusega-võidutule süütamisega mälestussamba väljakul. Arvestades kogemusi, on sissepääs Seedriorule varakult saabuvaile külalisile võimaldatud juba reedel, 30. juuni õhtul, kuid ainult peopääsme kohaselt lunastamise korras. Ööbimisprobleemi võivad lahendada kaasatoodud telgid j.t. „katusealused". Neid võib üles seada ainult autoparkimiseks määratud alade piiridele. Lõkketuled on „talutavad", kuid peavad olema alalise valve all. Põletismaterjali omavoliline „organiseerimine" Seedrioru varadest on lubamatu. Toitlustamisel võib peahoones asuv einelaud juba reede õhtul abiks olla.

Suvihari 1978 on valmis ja kutsub kõiki osa saama sellest, mis Seedriorul pakkuda. Tere tulemast Seedriorule 1. juulil.

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$30.—	$32.—
Poolaastas	$16.—	$17.—
Veerandaastas	$ 9.—	$ 9.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$48.—	$53.—
Poolaastas	$25.50	$27.50
Veerandaastas	$13.50	$15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $62.—, poolaastas $31.50, veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „----"
---------- 197---. Tellimise katteks lisan $ ------- siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi ----------
Aadress ----------

ARMAST ABIKAASAT JA ISA

HERBERT KOLLI't

sündinud 18. veebruaril 1924 Tartus
surnud 16. juunil 1978 Torontos

mälestavad sügavas leinas

Meie südamesse jääd sa alati!

abikaasa ERIKA
lapsed AGU, MART, LINDA ja TOOMAS

Kirstupanek teisipäeval, 20. juunil kell 8 õ. Peetri kirikus.
Ärasaatmine kolmapäeval, 21. juunil kell 10 homm. Peetri kirikust.

ARMAST EMA, VANAEMA JA ÄMMA

LINDA KAAR't

sündinud Vendelin
surnud 18. juunil 1978

leinavad kurbuses

HILSE ja ERIK
REIN ja JOY
MATI ja CINDY
KIM ja JOHN
TEDDY-PETER

ARMAST

HERBERT KOLLI't

mälestavad leinas

ARNOLD KRIISA abikaasaga
SIIM RUUSAUK abikaasaga
AUGUST RUUSAUK abikaasaga
HELMAR TOOMSALU abikaasaga

JUMALA KUTSEL LAHKUS MINU ARMAS ABIKAASA

ANNA TÜRK

20. juunil 1977

Tema esimesel surma aastapäeval mälestavad teda leinas ja kurbuses

ABIKAASA
SUGULASED ja SÕBRAD kodumaal, Rootsis ja Ameerikas

Puhka rahus Anna!

VARALAHKUNUD KODUKÜLA SÕPRA JA KOOLIVENDA

HERBERT KOLLI't

mälestavad

ANTS ja HENNY LÜBEK
KARL ja LEILI PAAP
LEONHARD PAAP

ARMAST

NIKOLAI HINDRE't

mälestavad leinas

HELGA ja DAGY

ARMAST SÕPRA

LINDA KAAR't

mälestavad

AMANDA, TIIU ja ERVIN

HEAD SÕPRA

HERBERT KOLLI't

mälestavad

JOOSEP ENGSO
ROBERT HERMANN perekonnaga
HUGO VALTER perekonnaga
LEMBIT VALTER perekonnaga

LUGUPEETUD JA ARMAST KLUBI LIIGET

NIKOLAI HINDRE't

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Avaldame kaastunnet LEILI HÖBE'le tema isa

PRIIDU MANN'i

ootamatu surma puhul

MARET ja ANTONI TRUUVERT
PIRET TRUUVERT

HEAD SÕPRA, SKAUTLUSE LOOJAT ELVAS AASTAL 1922

ARTHUR PAAL'i

surnud Austraalias

leinab

ARVO VABAMÄE -FREIBERG

VANASKAUTI, LEMBITU LELLEDE PERE LIIGET, SKAUDIPEREKONNA ISA

HERBERT KOLLI't

leinab

Kui üks süda ja üks hing!

LEMBITU MALEV

EESTI VABARIIGI SÕJAKOOLI I LENNU LÕPETAJAT

KAPTEN

NIKOLAI HINDRE't

mälestavad

E.V. SÕJAKOOLI JA LENNUKOOLI LÕPETAJAD

OMA ARMAST SÕPRA

HERBERT KOLLI't

mälestavad kurbuses

KARL ja LINDA NOVEK
LEMBIT ja IRIS SAAR

Südamlik tänu kõikidele sõpradele, kes minu abikaasat

ELMAR KÄGU

tema surma puhul mälestasid

LESK PEREGA

EELK Peetri Kogudus Torontos, Cantate Domino koori sügavaim kaastunne kooriliikme Erikale ja lastele abikaasa ja isa

HERBERT KOLLI

surma puhul.

Andku Taevaisa teile jõudu sügavas kurbuses!

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8802

Albert Kivikase matused

STOKHOLM (EPL) — Esmaspäeval, 29. mail toimetas õp. Karl Laantee S:t Olofi kabelis Lundis kirjaniku Albert Kivika matusetalituse. Kadunu puhkas heledas sargas, ümbritsetuna ilusate kevadlillede ja pärgadega. Tema viimseks sooviks on olnud, et ta põrm kord maetakse kodumaa mulda, kui see on jälle vaba.

Esimese järelhüüde lahkunud kolleegile ütles Valev Uibopuu. — Miski ei kao ega miski ei ole olnud asjatu, lausus ta. Albert Kivika maine olemus, tema töö ja tegevus, aga eriti ta kirjanduslik looming, on alati olnud omavahelises harmoonilises seoses, mida on kannud eriline mehisus.

Seda mehisust hõõgus ta elus ja sellest kõnelevad ta raamatute leheküljed. See eluhoiak haarab ta loomingu kaudu kõike seda, mis meie maa ja rahva elus on olnud tähtsaim: saada iseseisvaks ja vabaks — nii inimesena kui ühe liikmena teiste rahvaste peres.

Selle kuulutuse kaudu on ta üks meie ideoloogilisemaid kirjanikke, jäädes selleks ka siis, kui see talle isiklikult ebasoodustusi on valmistanud.

Valev Uibopuu asetas pärja Eesti Kirjanike Kooperatiivi poolt, kelle autoriks ja aktsionäriks kadunu oli, koos viimse tänu ja tervitusega. Albert Kivika kolleegid Rootsis ja mujal maailmas leinavad ühte oma kaasvõitlejat, kes paljudele oli ka isiklikuks sõbraks. Helluse ja tänutundega saadame ta rahule.

Lundi, Malmö ja Landskrona sõprade poolt asetas pärja Osvald Viirsoo.

Eesti Üliõpilasselts Veljesto poolt asetas pärja Olev Mikiver. Albert Kivikas oli Veljesto asutajaid. Sellele oli ta palju andnud, aga ka sellelt palju saanud. Seda kinnitab tema aktiivne osavõtt Veljesto tegevusest läbi aastakümnete. Veljesto asutati Eestis 1920.

Sellesse koondus suhteliselt suur osa kirjanduslikult aktiivseid ja loovaid isikuid.

Veel oli pärg end. „Eesti Posti" väljaandja Ants Mihael Uessoni ja tema perekonna poolt. Albert Kivikas toimetas mõni aasta seda ajalehte. Samuti oli pärg kadunu endiselt töökohalt ja lillekimpe sõpradelt.

Albert Kivika kolm poega koos perekondadega palusid seejärel matuselised peiekohvile Eesti Majja. Siin kõneles mälestuskilde Vabadussõja võitluspäevilt kadunu relvakaaslane Osvald Viirsoo ning Albert Kivika kolleeg Herbert Salu.

KIRIKUD

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 25. juunil kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb jutl. H. Rüdmik. Laulab ühiskoor.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
17 Frank Cresc.
Toronto 176
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 25. juunil SURNUAIAPÜHA York kalmistul, eestlaste uues osas kell 5 p.l.

Pühapäeval., 9. juulil koguduse väljasõit, ühine jumalateenistus Ap. Õigeusu kogudusega ülempreester E. Lepiku talus kell 12 päeval. Koostöös ülempreester E. Lepik ja õp. A. Taul. Teejuhis ilmub ajalehes hiljem.

KÕNETUNNID igal teisipäeval ja neljapäeval kella 6—8 õhtul kiriku käärkambris.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

KALMISTUPÜHA jumalateenistused pühapäeval, 25. juunil: kell 11 hommikul Westminister Memorial Park kalmistul. Mälestamisi ja pärjapanek. Kell 2 päeval Mt. Pleasant kalmistul. Mälestamisi. Mõlemal jumalateenistusel teenib koguduse õpetaja ja mängib Vaimulik Orkester Inga Korjuse juhatusel.

EELTEADE: 16. juuli jumalateenistusel jutlustab dr. A. Võõbus, 23. juuli jumalateenistusel — praost R. Kiviranna ja 30. juuli jumalateenistusel piiskop K. Raudsepp.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 8—8.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 25. juunil kell 11 homm. koguduse aastapäeva JUMALATEENISTUS, ristimine. Issanda surma mälestamine. Kõneleb K. Raid, segakoor. Kell 6 õ. VÄLISMISJONI õhtu, K. ja R. Vaikla Montrealist, noorte orkester.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Rüdmik
P. O. Box 234, Toronto 18, Ont.
Tel. 233-5390

Laup., 24. juunil kell 6 õ. VAIMULIK KOOSVIIBIMINE pastor H. Rüdmiku Torontost lahkumise puhul. Kohvilaud.

Pühap., 25. juunil kell 3 p.l. RAADIOMISJONI ÜHISJUMALATEENISTUS. Laulab koguduste ühiskoor. Ülevaade raadiomisjonist kodumaale. Jutlustavad E. Saraoja ja H. Rüdmik.

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

Tallinn avab Torontos oma väravad

Tänavuses paviljonilinnas palju üllatusi — Baltimore „Omad Poisid" üheks esinejate grupiks

TORONTO (VE) — Karavanipidustuste paviljonilinn „Tallinn" avab käesoleval reedel oma uksed 10. juubelipidustuse ühe linnana. Nagu Tallinna esimene ja tänavune linnapea Kalju Jõgi ütleb, on Tallinnas nii palju üllatusi, et ettevalmistused nendeks pole andnud aega seni informatsioonigi andmiseks.

Eelolevaks reedeks on kõik valmis külaliste vastuvõtuks. Eestlased on aktiivselt olnud kaasas passide eelmüügil; 220 „Karavani sõpra" on abiks olnud ja seni on üle 3000 passi müüdud.

Nüüdsest peale on passe saada veel Eesti Abistamiskomitee äris.

Huvi Karavanipidustuse vastu on ulatuslik. Rahvast tuleb selleks puhuks Torontosse mitmelt poolt Põhja-Ameerikast. Esinejaid on isegi Baltimorest, kus sealne populaarne lauluansambel „Omad Poisid" tulevad kuueliikmelisena külla. Kuna Karavanipidustusega on seotud palju noori, siis on selle tõttu just noorte huvi märgatavalt suur; see on nagu eesti noorte esinemiste ja kohtumiste igaaastane foorum.

Karavanipidustuseks ilmub eelmiste aastate eeskujul sisukas kavaraamat. Lisaks kavale ja esineijaile, tutvustatakse selles „Kalevipoega", Tallinna legendide linnana, selgitatakse rahvapärimuslikke mõisteid, kirjeldatakse Tallinna linna, eestlasi Kanadas, Eesti Maja, antakse ülevaade Eestist, selle ajaloost algusest tänapäevani.

Lisaks on paviljoni rakenduslik osa, komitee, esinejate ja toetajate nimedega.

Tallinnas on kujundus igati läbimõeldud. Keldrikorrusel on sisse käik „Legendide maale", kuhu kunstnik Ants Vomm on oma fantaasias elama pannud eestiainelised mustrid. All on veel suured graafilised tööd, mis kirjeldavad „Kalevipoja" eepost, lisaks eesti rahvaluule, mütoloogia ja kommete väljapanekud.

Suures saalis esitatakse eeskavas lavastust „Legendide maa", kuhu on põimitud eesti rahvalaulet ja kombeid laulu, tantsu ja liikumise abil. Selles on tegevad Kalev-Estienne võimlejad, Tiiduse tüdrukud, Kungla rahvatantsijad, Toronto Eesti Vanemgaidide koor ja Hamiltoni tütarlastekoor „Helletajad". Nii on tegelaskond läbinisti eesti noortest. Lisaks on arvukalt rakendatud mitmesuguseid lisaülesannete ja osade täitjaid. Käsikirja ja lavastuse on teinud A. Raudsepp, keda on abistanud Anne Tüll, osa stseene on juhtinud Linda Pakri, kuna muusika on loonud või seadnud R. Toi.

Selle juures on ka kogu Eesti Maja lava suurune ekraan, kus esitatakse Eestit tutvustavaid pilte.

„Kajaka" kohvikus esinevad „Helletajad" O. Kopvillemi juhatusel, tegevad on H. Liiv, grupp „Jaanik", kuhu luuluvad Ilo ja Karin Maimets, Sylvia Siitam ja Leena Tiismann, edasi Allan Liik ja tema „Kaja", „Teo-lo" trio, kus laulavad A. Kivilo, E. ja M. Teose, siis „Säde" grupp, kus tegevad Kristina Meipoom, Merike Toomes ja Andres Tamm. Selles esinevad ka Baltimorest saabunud „Omad Poisid", kuhu kuuluvad P. ja P. Saar, U. ja K. Peets, W. Esop ja P. Alunans. See on rikas kava, üks üllatus järgneb teisele.

Keskmises saalis on „Kase" restoran, kus kujunduses on kasutatud kaske nii kaunistusena kui ka istmetena.

Tallinna karavanipaviljoni ehitamine on täies hoos. Kunstnik Ants Vomm dekoreerib Eesti Maja keldrikorrusel olevat koridori, kuhu tulevad fantastilised „Legendite maa" motiivid. Pildil kunstnik A. Vomm oma töö juures. Foto: Vaba Eestlane

Tallinna paviljonikomitee esimees T. Tõsine kinnitab et praegu kui Ontario õllevabrikute ametiühing ähvardab streigiga

pole karta, et Tallinn kuivaks jääks, sest õlu on juba aegsasti tellitud ja Tallinna ka kohale jõudnud.

Nii komitee esimees T. Tõsine kui ka linnapea K. Jõgi lahendasid möödunud pühapäeval viimaseid küsimusi, nii et kõik sujuvalt toimuks nagu on seda olnud eelmistel aastatel. Kuigi aastatega on muutunud raskemaks mõnele alale abiliste muretsemine, loodavad nad, et leidub eestlaste hulgas abilisi, nii et Tallinn võiks igapidi kujuneda üheks parimaks paviljonilinnaks.

Ka külalistele on mõeldud, sisukas kavaraamat jagatakse sel nädalal Ottawas igale parlamendi ja senati liikmele, samuti Ontario parlamendis, Toronto ja eellinnade linnanõukogude liikmeile, et eelmiste aastate eeskujul oleks meil külalisi, kes saaksid Tallinnas eesti inimestega ja kultuuriga tutvuneda.

LUGEGE
Eesti Vabariigi 60. juubeliaastal eesti meeste võitlusteekonnast raamatuis
Rein Moora — Evald Uustalu
SOOMEPOISID
384 lk. (sellest 64 lk. fotosid) — Hind $14.00 pluss 85 c saatekulu
Johan Pitka
RAJUSÕLMED
Koheselt pärast Eesti Vabadussõda kirjutatud mälestusraamat „värskete" elamustega Eesti vabaduse eest võitlemisest aastail 1914—1919. Raamat ilmus 1972. a. admiral J. Pitka 100. sünniaastaks.
237 lk. — Hind $8.80 pluss 50 centi saatekulu
KINKIGE
oma võõrrahvusest sõpradele Eesti võitluse tutvustamiseks ingliskeelne
Evald Uustalu
FOR FREEDOM ONLY
Hind $7.00 pluss 50 c saatekulu
MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

„Strip-tease show'd" Tallinnas

Saksa purjetajate muljeid Eesti pealinnast

Lääne-saksa ajakiri „Die Yacht" nr. 22, 1977 toob ära lääne-saksa purjetajate muljeid, mis saadud 1977 Balti regatist osavõtu ajal:

Tallinn pakub rohkem kui tavaline nõukogude linn. Purjetajad käisid varietees (kohvik „Tallinnas"). Seal esitati laule eesti ja prantsuse keeles, näidati baletti ja pantomiimi, kusjuures naisesinejad olid väga napilt riietatud.

Mõnikord lähenes show strip-tease'ile, mida muidu N. Liidus ei juhtu.

Kuigi Moskva on N. Liidu metropol, on Tallinn pidevalt riigi läänepoolseim linn. Seda näitab ka kohvikute ja restoranide arv, neid on suhteliselt enam kui Moskvas ja Leningradis.

Oma 430 000 elanikuga on Tallinn Eesti tööstuslik keskus. Keskkonnahooldusest pole midagi märgata. Korstnad ajavad õhku inetut, halli suitsu. Vesi Tallinna lahes ei sarnane kuidagi puhta Läänemere veega. See on täis sodi ja ujuvaid esemeid. Peale selle katab vett vahetevahel õhuke õlikiht, mis jätab paatidele inetud mustad viirud.

1980 suvel oodatakse Tallinna u. 650 sportlast ja 15000 turisti. Ehitatakse uut rahvusvahelist lennuvälja. Leningradi—Tallinna—Riia autotee peab selleks ajaks valmima. Planeeritud on 314 m kõrgune televisioonimast ja uus hotell 800 voodiga.

Vanalinna restaureerimiseks on ette nähtud summa, mis vastab 63 miljonile D-margale.

Pirita jõe suudmesse ehitatakse 800 pikkune kolmekorruseline terassiehitus ja sadam 750 paadi jaoks.

Et Tallinn võitis olümpiaadi endale, ei olene mitte üksi linnast endast, vaid ka sellest, et Tallinna sõpruslinn Kiel on selleks kaasa aidanud. Tallinna linnapea Ivar Kallion on kiitnud head koostööd:

— Kiel pani kõik kaardid avalikult lauale!

Sellest selgub, et Tallinna olümpiaadiehitused on nii väga sarnased Kieli omadega. Selle kõrval on Tallinnas juba varem silmapaistvalt suuri paadiehitamise tööstusi.

Vanalinn on ikka veel ilma värvita.

Aga see, mis meie silmadele paistab puudusena, annab linnale, selle kitsastele ja keerulistele tänavatele atmosfääri. Linn on pisut sünge, ilma neoonreklaamita ja moodsate, kõiki nurki valgustavate lampideta. Nende asemel mugavalt paistvad gaasilaternad. Atmosfääriks aitavad kaasa ka konarlikud munakivitänavad, kus liigub vähe autosid.

Klaverimuusikat Talvi Jaldre õpilastelt

Möödunud reede õhtul toimus Eesti Maja suures saalis Talvi Jaldre klaveristuudio õpilasõhtu, millest üle 150 noore, lastevanema, vanavanema ja muusikasõbra osa võtsid. Ligemale kolmele tunnile ulatav kava pakkus ülevaate nooremate õppetulemustest kordkorralt üle, minnes edasijõudnumate juurde kuni viimased näitasid juba kaasaelama panevat oskust ja oma isikupärase tõlgitsuslaadiga esitatavale lähenemist, mis pani unustama, et esitaja on veel noor õpilane, vaid et neis on juba noore kunstniku lubadused.

Klaveriõhtu avasid Monika ja Paul Pint rõõmsarütmilise polkaga, mille järel Pia Metsala, Derek Ewen, Anne ja Tiina Pedel, Tania Martinek, Kalli Hubel, Marilyn Mori, Liisa Lambur, Linda Norheim, Merike Tamm, Paul Poolsaar, Juta Metsala, Silvia Härm, Paul Pint, Eve Zanyi-Teder ja Tiina Pärnsalu esitasid oma hoolikalt kätteõpitud palasid.

Teisel poolajal Piret Jõgeda, Rein Andre, Merike Lainevool, Monika Pint, Linda Kaukula, Diana Tom, Tarmo Teng, Karin Tari ja Karen Viinamäe esitasid juba nõudlikemaid helitöid. Talvi Jaldre on alati eesti noori juhtinud eesti heliloomingu juurde ja seekordki esitati E. Võrgu, T. Vettiku ja A. Lemba helitöid, samuti oli see märgata teistest rahvastest kuuluvate õpilaste juures. Vanemaile teeb rõõmu kui selles õppetegevuses lastele mõistetavaks saavad oma kultuuriloojate rikkused.

T. Jaldre on rohkesti eesti noori ettevalmistanud klaverimuusika õppimisel. Ka seekord näitasid vanemad õpilased juba edukust edasijõudmisel, kus Tarmo Teng, Karin Tari ja Karen Viinamäe esinemine oli meeldivalt meeldejääv.

ILUS KRUNT MÜÜA
Udoras, Jõekäärul
Tel. 787-5157

Uus venekeelne kultuuriajakiri Eestis

Käesoleva aasta teisest poolaastast hakkab ilmuma Eestis uus venekeelne kirjandus-kunsti ja ühiskondlik-poliiitline ajakiri „Tallinn", mille väljaandjaks on Eesti NSV Kirjanike Liidu ja Kultuuriministeerium, pealegi olevat see selle ministeeriumi häälekandja. Ajakiri tahab hakata lugejaid tutvustama N. Eesti ühiskondlik-poliitilise ja kultuurieluga ning „vabariigi" paremate teostega. Esialgu ilmub ajakiri 6 numbrit aastas.

Sellise ajakirja ilmuma hakkamine on näiteks, et Eesti kultuuriministeerium peab ikka rohkem kuuletuma vene keelt kõnelevale elanikkonnale, kes ei lepi mitte ainult nende väljaannetega, mis „suurelt kodumaalt" saadetakse, vad tahab ka kohalikul pinnal oma osa saada kitsast paberifondist, nii et eestikeelsed väljaanded veelgi vähem paberipinda oma käsutusse saavad.

Kanada sünnipäeva pidustus Raekoja väljakul

Canadian Unity and Freedom Federation korraldab laupäeval, 24. juunil, Toronto raekoja esisel platsil pidustuse Kanada sünnipäeva tähistamiseks. Kavaline osa algab kell 3 p.l. Selles on kaastegevad 48. Highlander's orkester, mitme etnilise grupi rahvatantsijad, mitmesuguseid solliste ja kõnelejaid. Korraldajad tahavad sellega rõhutada Kanada terviklikkust ja põhilise vabaduse säilitamise vajalikkust.

Sama organisatsioon on varem korraldanud suure antikommunistliku koosoleku, demonstratsiooni Peter Worthingtoni kaitseks ja seminari diktatoorlike riigikordade tegevuse ja suundade selgitamiseks.

Peetri koguduse kalmistupüha

Pühapäeval, 25. juunil s. a. toimuvad Peetri koguduse kalmistu-jumalateenistused — esimene Westminister Memorial Park kalmistul (Christ Section) kell 11 hommikul. Mälestamisi ja pärjapanek teadmatuses ja kaugel rahuund puhkavate kaasmaalaste mälestuseks.

Teine jumalateenistus kell 2 p.l. Mt. Pleasant kalmistul, eestlaste matuse osal. Mälestamisi. Mõlemal jumalateenistusel mängib Vaimulik Orkester Inga Korjuse juhatusel ja teenib õp. Oskar Puhm.

Vabaõhu jumalateenistus Beamsville'is

Beamsville's hr. O. Varese tooduslikult ilusas talus peab St. Catharinesi Eesti Ev. Luteriusu Pauluse kogudus pühapäeval, 25. juunil kell 3 p.l. jaanipäevakohase vabaõhu jumalateenistuse. Jumalateenistusel jutlustab õp. O. Gnadenteich, kuna koraale saadab pasunakoori ansambel noore Mark Liho juhatusel.

Kaasmaalastele kaugemalt nagu Torontost ja Hamiltonist on tee O. Varese farmi tuntud varema aasta jumalateenistustelt. Toronto poolt sõites Queen E. teel pöörata Beamsville teemärgi kohal välja ja ristteele jõudes pöörata paremale ja peagi vasakule Greenlane'le, millel sõita kuni vasakul teeserval on näha rahvusvärvid, kust pöörata vasakule talu juurde. Niagara Falls'i poolt sõites pöörata Q. E. teelt välja Victoria avenue juures ja sõita vasakule ristteele, et üle Q. E. silla Victoria avenule jõuda. Paremal bensiini jaama juures on Greenlane teesilt, kust pöörata paremale ja sõita kuni rahvusvärvid nähtavad, kust pöörata paremale, mis talu juurde viib. Olgu märkida, et Greenlane jookseb rööbiti Queen E. teega ja üsna selle lähedal.

Kujutava kunsti STUUDIO
Joann SAARNIIT
Müügil õlimaalid
567 Roehampton Ave.
Tel. 488-5895

Korrastan
VÄIKEMOOTOREID
muruniitjad, kettsaed, lumepuhujad ja päramootorid.
Tel. 225-3983 — H. KASK

5-tollised jätkudeta vihmaveerennid
ALCAN VÄRVITOONIDES
valge, pruun, must, helebeesh, metsaroheline
Varustame ISETEGIJAID vihmaveerennidega ja sinna juurdekuuluvaga
HELISTAGE
FACTORY ON WHEELS
661-3843 661-3021

SPORT

Kergejõustiku-radadelt

Norrakas Richard Olsen heitis Mõlvis peetud võistlusel vasarat 67.34, mis on uueks Põhjamaade rekordiks. Endine rekord 65.12 kuulus soomlasele Juha Tiasele.

o

Lääne-sakslane Michael Wessing viskas Göttingenis oda 86.58.

o

Ida-sakslane Margitta Droese on tõuganud naiste kuuli 21.41. Tshehh Helena Fibingerova tõukas aga 21.60, mis on tänavune parim tulemus.

o

Rootsis Handenis peetud kergejõustikuvõistlusel ületas soomlane Rauli Pudas, 23-aastane teivashüppaja tulemusega 5.40. Samal võistlusel hüppas kanadalane Greg Joy kõrgust 2.16.

*

Eugenis, Oregonis peetud kergejõustikuvõistlusel hüppas Mike Tully teivashüppes 5.53, Steve Scott jooksis 1500 m ajaga 3.37,58, Henry Rono jooksis 3000 m takistusjooksu ajaga 8.12,39, Robert Roggy viskas oda 86.49, James Walker jooksis 400 m takistusjooksu 48,92, Franklin Jacobs hüppas kõrgust 2.21, Peter Lomashon jooksis 800 m ajaga 1.45,68, William Mullins jooksis 400 m 45.33, Hen Gardenkrans heitis ketast 64.01, Ron Livers saavutas kolmikhüppes 17.15 ja Rudy Chapa jooksis 5000 m ajaga 13.35,29. Mac Wilkins heitis jälle ketast 70.48, mis on tema kolmas heide tänavu 70 m. 19-aastane Greg Foster jooksis 110 m tõkkeid 13,22, mis on uus USA rekord ja maailma kõikide aegade teine parim tulemus; kuubalase Alejandro Casanakse nimel olev maailmarekord on ainult ühe sajandiku võrra parem. Clancy Edwards jooksis 100 m tippajaks 10,07 ja keenialane Mike Musyoki jooksis 10.000 m 28.30,9.

*

Varssavis peetud kergejõustikuvõistlustel jooksis poolakas Grazyna Rabsztyn kõikide aegade teiseks parima tulemuse naiste 100 m tõkkeis tulemusega 12,61. Tulemus on ainult 0.02 sekundit halvem idasakslase Annelie Erhardti nimel olevast maailmarekordist, mis tehtud 1972.

*

Itaalia Boltsanos jooksis rumeenlanna Maricica Puica naiste 3000 m ajaga 8.57,1, mis on tänavune tipptulemus sel alal.

Budapestis jooksis Lazlo Kispal uue Ungari rekordi 2000 m jooksus ajaga 5.01,9.

Varssavis peetud võistlustel jooksis poolakas Marian Woronin Euroopa tänavuseks tipptulemuseks 100 m 10,25. Jaroslav Gwozdz hüppas kõrgust 2.20 ja Wladyslaw Kozakiewicz saavutas teivashüppes 5.45. Henry Wasilewski jooksis 1500 m ajaga 3.43,8, teiseks jäi uusmeremaalane Rod Dixon 3.44,8. Keenialane Joseph Majaka jooksis 5000 m ajaga 13.41,0.

*

Soomes peetud kergejõustikuvõistlustel tõukas Reijo Ståhlberg kuuli 20.14 ja Arto Härkönen viskas oda 82.08.

*

Erfurtis peetud kergejõustikuvõistlustel jooksis Detlef Kübeck 200 m — 20,65, Jürgen Pfenning 400 m — 46,00, Jürgen Staub 1500 m 3.36,1, mis on uus Ida-Saksamaa rekord, Klaus Peter Justus 3000 m — 7.50,5, Hansjörg Kunze 5000 m — 13.43,2 (Ida-Saksamaa noorterekord), Manfred Konow 400 m tõkkeid — 50,65, Gerhard Wetzig 3000 m takistusi — 8.33,0.

Rolf Beilschmidt hüppas kõrgust 2.26, teine Edgar Kirst 2.22, kolmas Henry Lauterbach 2.22. Axel Weber hüppas teivast 5.20, Wolfgang Schmidt heitis ketast 64.88 ja Wolfgang Hanisch viskas oda 84.64.

Naiste aladel jooksis Marlies Goehr-Oelsner tippaja 100 m jooksus ajaga 11,11, mis on siiski halvem tema nimel olevast möödunud aastal tehtud maailmarekordist 10,88. Samas Marita Koch jooksis isikliku rekordi 11,16. Ta kordas oma nimel olevat maailmarekordi 200 m jooksus ajaga 22,06. Sellel distantsil kõikide aegade paremuselt teine on poolatar Irena Szewinska, kes tegi selle tulemuse juba 1974. a. kui ta jooksis ajaga 22,21. Kolmas parim on ida-saksalane Bärbel Eckert tulemusega 22,37, mis jookstud 1976 ja neljas soomlanna Mona-Lisa Pursiainen tagajärjega 22,38, jookstud 1973.

*

Helsingi staadionil peetud kergejõustikuvõistlusel võitis Markku Laine 3000 m jooksus Ari Paunoneni ja Lasse Vireni ja tegi samas uue staadioni rekordi tulemusega 7.54,28. Paunoneni aeg oli 7.55,1 ja Vireni 7.57,2.

10.000 m jooksus juhtis Martti Vainio kogu aja ja sai tagajärje 28.28,28. Teiseks jäi Juhani Holopainen 29.03,71. Umbes tosinal mehel oli tagajärg alla poole tunni.

Odaheites võitis esikoha Arto Härkönen tagajärjega 79.64. Rauli Pudas hüppas teivast 5.30, võites selle tagajärjega Soome hüppekuulsust Antti Kalliomäki. Võistlusest võttis osa ka kanadalane Greg Joy kelle tagajärg kõrgushüppes oli 2.16.

UUDISEID KODUMAALT

1977. a. istutati Saaremaal puutaimi kahele ja poolele hektarile. Kuressaare linna ümbrusse istutati 13 hektarit uut metsa. Käesoleval aastal seisvat metsakasvatajail ees veelgi suuremad ülesanded, tahetakse rajada 350 hektari uut metsa. Orisaare ja Kuressaare (Kingissepa) rohelises vööndis jätkuvat metsakultuuride rajamine, jällegi 13-le hektarile. Metsatulekahjude vältimiseks rajatavat uusi tuletõrjeveehoidlaid. Selle kõrval märgitakse ka seda, mida praeguse metsaga tehakse, seal töötavat 87 metsatöölist aastaringi, valmistatakse kastriiuleid, aialaudu ja -toole ning muud mööblit.

*

Tallinna sadamas algas „merevaksali" ehitamine. Uus, 1980. a. olümpiamängude purjeregati eel valmiv Tallinna merevärav hakkab tunnis läbi laskma 500 reisijat.

*

Eeloleval suvel tahetakse Sõrves korraldada endise Lõopõllu algkooli õpilaste ja õpetajate kokkutulek. Organiseerijaks on Asta Ley, Kaunispe külas, kes registreerib osavõtta soovijaid.

o

Eestis nn. „vabariigi valitsus" otsustas oma 17. aprilli istungil mitmeid küsimusi, mis tegelikult olid uute töölesannete jagamine, kusjuures aluseks oli võetud 1977. aasta. Tervishoiuministeeriumi finants- ja majandustegevuse arutlemisel märgiti, et Eestis avati möödunud aastal 11 uut arstijaoskonda, kusjuures kasutusele võeti südame- ja veresoonte ning onkoloogiliste haiguste ravimise täiuslikumad meetodid. Halvasti oli eelmisel aastal kasutatud summasid Tallinna kiirabihaigla ja lastehaigla ehitamisel, Tallinna linna, Kingissepa (Kuressaare), Valga, Pärnu ja Kohtla-Järve rajooni täitevkomiteed kasutasid halvasti tervishoiuasutuste kapitaalremondiks ettenähtud summasid. Tervishoiuministeeriumile tehti ülesandeks parandada meditsiinikaadri tööd ja haiglavoodikohtade kasutamist.

o

Käesoleval kevadel lõpetas Moskva konservatooriumi klaveri alal Madis Kolk, kes kodumaale naasnuna andis „Estonia" kontsertsaalis iseseisva klaveriõhtu, esitades W. A. Mozarti, L. van Beethoveni ja F. Liszti helitöid.

o

Kuna Tallinna vanalinna restaureerimise ja korrastamisega on ees väga suured tööd, et seda kahe aasta jooksul korda seada, siis on abiks tulnud Poola restaureerijad, rohkem kui 20 spetsialisti, kelle hulgas on nii arhitekte kui ka uurijaid. Esimene grupp asus tööle Riiklikus Meremuuseumis ja Raekoja taga asuvas hoones. Esimene töö seisneb eelprojektide koostamises, mille juures antakse neile kasutada eesti restaureerijate ajaloolisi ja tehnilisi andmeid. Üheks objektiks on suuntükitorn Paks Margareeta torni viilkatuse ja vahelagede restaureerimine. Teiseks on Raekoja tänava majad nr. 4 ja 6, kus ühes neist majadest oli keskajal vangla. Seoses sellega, et Niguliste kirik restaureeritakse keskaegse kunsti muuseumiks, aitavad külalisrestauraatorid taastada seal aknad ja vitraazhid. Poola spetsialistid peavad need tööd juba juulikuuks lõpetama.

*

Uue tehnilise toote laskis N. Liidu kaubandusvõrk turule. See on jalanõude ja rõivaste kuivatamiseks. Selles neljakandilises kastis on 45 kraadini soojendatud õhk, mis juhitakse nelja voolikusse. Jalatsite ja rõivaste kuivatamiseks kuluvat 20—25 minutit. Sellise instrumendi lähem vajadus on siiski, selguseta, kas seda kasutatakse öösel või päeval ja kus nende jalatsite omanik ise sel ajal peab viibima.

*

Kuna Riia rahvaarv küünib varsti miljonini ja oma transportvahendite kasutamissageduses nad on Moskva ja Leningradi järel kolmandal kohal N. Liidus, siis on leitud, et olukorda saaks kergendada maa-aluse raudtee ehitamisega. Praegu on teoksil tehnilis-ökonoomilise eelarvestuse tegemine, mida tehakse Moskva vastavate spetsialistide poolt. Metroo esimene järk on kavakohaselt 17 km pikkune ja kulgeks läänest itta läbi Riia kesklinna. Edaspidi on kavas liin viia üle Daugava jõe või selle alt läbi.

RAAMATUID

müügil	Hind	Saatekulu
	₽	₽
„VABA EESTLASE" TALITUSES		
Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kuldne tammetõru — Näidendid ja ettekanded noortele	3.—	35
L. Wahtras — Liivaklass	2.50	15
Ravimtaimed, 250 retsepti	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skautlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Eduard Krants — Lumeliitlased (juuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad — (juuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Karin Saarsen — Lohengrini lal kumine	4.50	15
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Triinu" üksiknumbreid	1.50	
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	4.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	85
Leho Lumiste — Alamuse Andros — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (juuletuskogu)	20.—	40
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (juuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
A. Käbin — Vaim ja muld	5.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (juuletuskogu)	6.—	20
H. Oja — Koputused eneses (juuletuskogu)	1.50	25
H. Oja — Tunnete purdel (juuletuskogu)	2.75	25
A. Küng — Mis toimub Soomes?	14.—	50
E. Sanden — Mitme näo ja nimega	12.50	50
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—	40
RAAMATUID LASTELE:		
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	30
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

HEINO JÕE MATKAKIRI KOLMEST ELEMENDIST

16.

Kotkajärve kolmnurkne kohvik maksis mulle umbes 500 ülemäärast telefonikõnet ja mõned neist olid kaks tundi pikad. Kellega? — lugege kohviku seinalt! Ma ei suuda kunagi unustada neid mehi ja naisi, kes kiskusid võsa järve rannast, poole sääreni porises vees, või põletasid risu laagriväljakutel, tahmased ja higised nagu põrgu ahjukütjad. Või ajasid püsti peamaja kõrgeid sarikaid. Või ehitasid kohvikut.

Eesti tõu kangus ei ole päritav. Nii nagu isade talud vanasti mahtusid alla poegade kõridest, nii kaovad meiegi väärt omadused üheainsa põlvega. Skautlus ega eesti kool ei suuda neid hoida. Kodu peab tegema selle töö.

Küsi sõbralt, kui sa ise ei oska! Küsi minult, kui sõber ei tea! Võibolla mina tean. Vahest juhtub, et looduse-armastus, ilu nägemine ja oma rahva tunnetamine läheb lahti nagu kuldkinga öis — on seitse aastat puhanud mullas, vahest näidanud väikest märkamatut lehte ja siis korraga õitseb!

Järel-lugu

Lugu on lõppenud, veel on asjad kokku panna.

Ega võõras ei tea, millistes oludes ja kui väheste inimestega eesti lehte tehakse. Kellelt, või mida sa nõuad, kui asjad pole nii nagu peaksid. Aga mõned trükivead tuleb siiski ära parandada. Need olid 10-naelased bässid, keda ma 1953. augustis Kotkajärvest välja vinnasin ja mitte 1-naelased.

Pool-kurt ja -pime inimene näeb valguselaineid 380 ja 760 võnke vahel, 76 oli viga. Aga huulheina jutus oli fantastiline spekulatsioon ikka 100 korda vähendamise ja suurendamisega. Vahele sattunud 10 oli eksitus.

Indiaanlased punusid korvikesi ja karpe maarjaheina kõrtest aga mitte koortest. Koori sellel taimel polegi. Kes seda esmakordselt näeb, see ütleb kindlasti imestades: „See on ju harilik rohi!" Maarjahein on üks paljudest „harilikkudest rohtudest". Vigu parandades ma tänan meest trükikojas, kes minu matkakirja küljendamist, vahepealkirju ja sisseraamimist tegi hoolega nagu oma asja.

„Matkakiri kolmest elemendist" oli erakordne ainestik ajalehe joone all. Mul on hea meel, et see paljusid lugejaid huvitas ja et paljud neist tarvilikuks pidasid sellest märku anda. See õigustab niisuguste teemade käsitlemist ka tulevikus. Sest ka ajalehe joonealust saab võtta mitmel viisil. Lihtsam viis on, et see koht peab olema täidetud. Nõudlikum viis on see, kui meie — kirjutaja ja lugeja koos — tahame reisida elementides, kuhugi jõuda, midagi saavutada ja läbi elada. Selleks peame vaimselt moodustama ühise matka-seltskonna. Härra Arvid Vilmsi tänan pikema kirja eest. Meie ei suuda siin teiste terminoloogia vigu kontrollida, kui nad ise sellest huvitatud pole. On tegemist, et vältida vigu oma kirjutises. Mina näiteks kasutasin paljude liitsõnade tükeldamist sidejoontega. Tegin seda nimelt, et kergendada noortel lugemist: puu-õõned, lend-oravad ja ala-peal-kirjad on kergesti arusaadavad. Arusaamata teksti lugemisel aga kaob varsti lugemise huvi, hoolimata et tekst oli keeleliselt õige.

Tänan, ja nägemiseni!

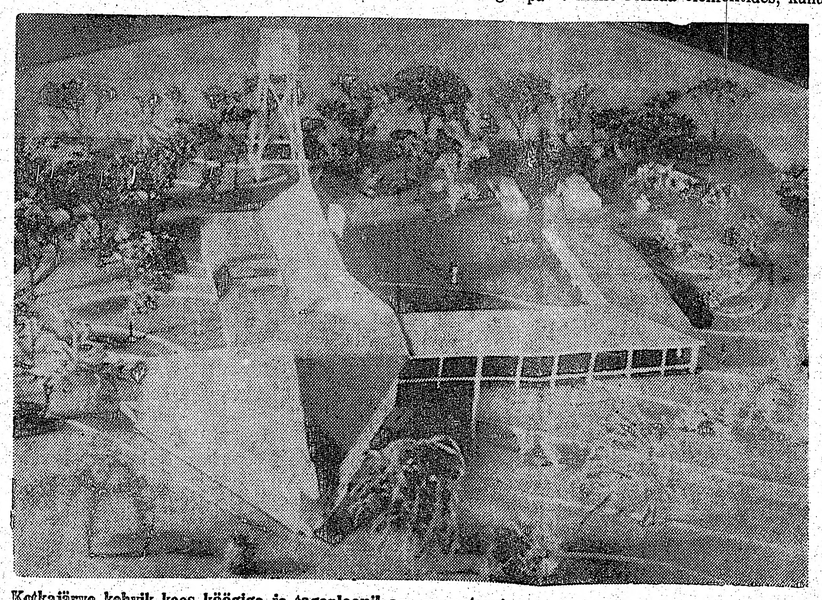

Kotkajärve kohvik koos köögiga ja tagaplaamil asuva veetorniga.

Volgasakslasi Eestis

Baltikumi on pärast sõda kogunenud hulk sakslasi, nende hulgas ka mõned baltisakslased, keda pole lastud välja rännata pärast sõjavangi sattumist või siis jäid sisse rinde kokkuvarisemisel 1944.

Enamus sakslasi on aga volgasaksa päritoluga, rahvusgrupp, milline enim kannatas küüditamiste ja vahistamiste all sõja ajal. Kõik sakslased tahaksid ümber asuda Saksamaale, kui see oleks võimalik. Nende asupaikadeks on Tallinn, Haapsalu ja Pärnu ning nad on tegevad mitmesugustel aladel, ka põllu- ja ehitustöölistena.

Nimetatud linnades toimuvad saksakeelsed jumalateenistused, kuigi enamus on ära õppinud ka kohaliku keele.

Ülikoolide lõpetajaid

Colorado ülikooli Denveris, Colo. lõpetas rohuteaduse alal Helle McGuire, neiuna Siirdmaa. Tal on juba sooritatud nõuetavast praktikaajast suurem osa, jatkates ülejäänus praegu tööd, rohuteadlasena töötamiseks litsentsi saamiseks.

Tartu vanem kui arvatakse?

Hiljuti avastati ehitustööde juures Tartu vanalinnas mitmel pool puusillutise jäänuseid otse aluspõhja kihil. Esialgne analüüs jätab arvamuse, et leid kuulub X—XI sajandisse. Kui see arvamine on õige, siis pidi muinaslinnuse jalamist möödunud iidne kaubatee olema kaetud palksillutisega, vähemalt Emajõe-poolses osas.

Muinas-Tartu probleeme on palju aastaid uurinud ning nende kohta kirjutanud Tartu Ülikooli dotsent Vilma Trummal. Viimase leiu puhul tõstatas ta küsimuse, et kogu Tartu vanalinn tuleks arvata muinsuskaitselaks.

Ametlikult täitub kahe aasta pärast 950 aastat Tartu asutamisest. Muinaslinnusena ja asulakohana on Tartu aga märksa vanem, mida kinnitavad ehitustöödel päevavalgele tulnud leiud — pronksehted, kederkeraamika, hõbeaarded araabia müntidega jm. ajavahemikust VII—XI sajandist. Senised andmed pole siiski võimaldanud linnuse ümber kujunenud asula ulatust ja tekkeaega täpsemalt määritleda, mispärast jätkatakse vanalinna territooriumil arheoloogilisi kaevamisi. Senistele uurijaile antakse lisaks veel üks arheoloog.

Esimene auhind Erika Tiislerile

Floridas, Bellair'is, Gulf Coast Art Center'is toimus üle-osariigiline valikkunstinäitus „Art & Craft Show" üle 90 kunstniku osavõtul. Nende seas esines ka rakenduskunstnik Erika Tiisler oma ehisnahatöödega. Temalt oli näitusel 20 tööd, mis said külastajate poolt erilise tähelepanu osaliseks. Zhürii määras Erika Tiislerile esimese auhinna ja lisaks veel rahalise hüvituse.

Tööde tutvustamisel märgiti eriti ära nende omapära ning kunstilist ja dekoratiivset ilu. See põhjustas kohalviibivale kunstnikule arvukalt küsimusi ka Eesti kohta. Tuleb märkida, et Erika Tiisleri näitustel on alati ühel või teisel viisil välja tõstetud tema päritolumaad, Eestit. Ja alati on ta andnud seletusi Eesti olukorra kohta.

Florida kunstikeskuse poolt oli korraldatud veel erinäitus, mis oli avatud 8. kuni 30. aprillini. Sellel näitusel esines Erika Tiisler kahe tööga nahk-skulptuuri alal. Seal hinnati tema töid auhinnaga „Honorable Mention".

Erika Tiisler, kes koos abikaasaga asus Floridasse Long Islandilt, N.Y. mõned aastad tagasi, on ka seal võitnud üldise tunnustuse rakenduskunstnikuna oma kõrge kunstilise taseme, tööde viimistluse ja puhtuse tõttu. See on toonud temale ka rohkelt tellimisi.

VES

Leerinoorte õnnistamise jumalateenistus Hamiltonis: pildil vasakult paremale Linda Pihlak, organist Eva Rammo, abipraost Tõnis Nõmmik, Karin Rammo ja Astrid Rammo. Foto: I. Rammo.

Salme Ekbaum

Lend Põhjala kevadesse

I

43. Rahvusvaheline P. E. N. kongress Stokholmis 21.—27. mail, millele lisanduvad Eesti P. E. N. klubi 50 a. juubel, E. Kirjanike Kooperatiivi peakoosolek ja Välismaise Kirjanike Liidu aastakoosolek koosviibimisega, varuvad hea ettekäände korraks jällegi lendu tõusmiseks. On esimene päris kevadine maipäev Torontos, kui varakult nagu harilikult istun ja higistan Maltonis lennu ootel.

Ka siia ooteruumidesse on viimaks eksinud elavaid rohelisi taimi nagu neid leidub ohtrasti Euroopa suuremais lennujaamades.

Siis olen teel, jälle teel, ikka teel. Helehallis kevadvinas Toronto koos rututunni autode merega jääb maha. Veetnud tuisurikka talve nagu karu koopas või õigemini oma piiratud eluringis, on kevadel eriline kiusatus lendu tõusta ka kui keegi ei oota ees, ainult mälestuste majakad saadavad kõikjal. Võibolla just viimaste tõttu olen valinud lennuks juba tuttava, nii öelda sisse sõidetud „Finnairi", mis küll stardib Mirabelist. Kevadvihmad on jätnud maastikule oma abstraktsed maalingud ja õrna roheluse. Sõitjate hulgas domineerivad loomulikult soomlased. Toronto eestlaste grupp aga hilineb väljasõiduga ja jääbki meist maha. Õnneks on naabriks mitte mõni „karvane", mis öise lennu puhul on omaette karistus, vaid siivas soome mäeinsener, kes naaseb Torontost erialaselt kongressilt. Mulle on uudiseks, et Soomes leidub nimetamisväärselt vasekaevandusi.

Päikesetõusust Atlandi kohal, see on alati eriline elamus, jään kahjuks ilma.

Filmi näitamise tõttu suletakse aknad. On juba suur valge ja uus päev ammugi alanud, kui neid viimaks, võimaldub avada.

Juba enne maandumist Seutulas nähtub madallennul, et kased on hoopis enam rohelised kui nad olid seda Torontos. Aga siis olid seda ka mu kodumaa kased Ilmatares, olles alati paar nädalat teistes ees. Õieti lendan Helsingi kaudu vaid lennu enese pärast, kuna selleks avaneb soodne võimalus. Aeg siin peatumiseks esialgu puudub. Nii palju mälestusi tulvab vastu, rõõmsaid kohtumisi, sõnatuid hüvastijätte. Võibolla tulingi neid värskendama. Seljataga on ligi kümme tundi lendu ning väsimus viskab oma tasandava hõlsti kõigele. Kraadiklaas näitab 23° C ja päike sirab sinisest taevast. Auran oma villases ürbis. Kes julgeb kerges riietuses Põhjala taeva alla tulla! Joon tuttavas hallis tassi kohvi ja siirdun Stokholmi minevale lennule.

Huvitaval kombel on kased Arlandas maandudes alles peagu raagus.

Nagu hiljem kuulen, olevat soojalaine jõudnud Soome varem. Stokholm ise varjub esialgu kaljunukkide ja metsatukkade taga. Viimased valendavad ülastest. On laupäeva õhtupoolik ja lennuliini buss vurab idülliselt vaikset metsade vahelist teed linna poole. Liiklusel pole vähematki ühist Toronto lähiste suurmaanteede kuhjatusega. Stokholmile lähenedes on kased siiski hiirekõrvus ja kõik pargialad ja areenad paksult täis päevitajaid.

Takso viib mind Arstasse Pikakaela tänavasse, kus 32 a. tagasi alustasime oma ettenägematut pagulaselu. Olen oma vanas toas, olen üksi. Ons ring tõesti täis! Väljas pärlendab päike. Kaljud taga akna on samad, isegi nooljalt taeva poole viskuvad männid tunduvad samadena.

Liivakast on oma endisel kohal, kuigi seal mängivad uued lapsed.

Majad on vahepeal värvi vahetanud, kuid oma kohal. Kõik on oma endisel kohal ja ometi teine. Kaasmaalased elavad elukalliduse vaatamata hästi oma avarais nägusais kortereis. Ainult aastad on teinud vanema generatsiooni juures põhjaliku töö. Juhus pakub võimaluse elada kaasa mitmeid eripinnalisi kogunemisi nii akadeemilise organisatsiooni, kirjanike koosviibimiste kui E. Komitee naissektsiooni suvepäeva raamides. Vastavalt heaolu riigile on seenioride eest hoolitsemine eeskujulik. Auto sõidab arsti juurde minekuks ukse ette, teenija käib tarbekorral kolm kuni viis korda nädalas, sooritab sisseostud, keedab, kraamib, abistab.

Linn ise aga on hipinooruse poolest vist ikka veel esikohal maailmas.

Neid näeb juba hommikuti joobnult tööleruttajate jalus, rääkimata hilisõhtuist. Et vanem generatsioon, töökas ja kultuurne ühiskond, talub vaikse alandlikkusega ja alistavusega sellise parasiitide hulga türanniat, peites end ajalehe varju või tehes end muidu võimalikult märkamatuks, on kuidagi jahmatava panev. Nähtavasti inimene harjub tõepoolest kõigega. Pealegi on sama ühiskond nood lõngused sünnitanud ja südame all kandnud. Samas veerevad lapsevankrid, ingelilusad ja ergad lapsenäod nagu siiütus ja puhtus ise. Kahe ja poole nädala jookul „tunnelbanaga" (allmaaraudtee, mis küll tihti kulgeb pealmaa, eriti eeslinnades) liikudes võib tõepoolest näha pilte, millede puhul nuta või naera.

Seejuures on merekäärudest siniveeruline Stokholm võrratult kauneid, elegantseid ja suurejoonelisi linnu oma ajaloliste losside, kirikute, kunstitemplitega ja moodsate klaaspaleedega.

On kevad ja kõik õitseb ning puhkeb, mis sel aastajal vähegi mõeldav. Isegi igivanad kaljud on noorenenud helerohelistest mustikavartest, toome, pihlade ja metsõunapuude õitelumest. Maikellukesed, nurmenukk, kurekellad, sirelite puhmad, roosa kibuvits, kõik on korraga ükskõik kannul jaol. Kõige raskem on silmi lahti saada kasvukiiunaldes kõrgmändide ja kuuskede noolduvast sirgusest. Põhjala lühike kevad on helde, suursugune ja haarav.

(Järgneb)

EVA VIIRES

Montrealist lõpetas sel kevadel Toronto ülikooli Rehabilitation Medicine Fakulteedi Occupational Therapy alal Bachelor of Science kraadiga. Eva Viires sündis Montrealis 1956. aastal ja omandas keskhariduse Monklandi gümnaasiumis ning CEGEP'is Montrealis.

⊛ Hilda Andresson oli üks Bridgeton, N. J. haigla teenistujatest, keda vääristati 15-aastase teenistusmärgiga haigla teenistujatele korraldatud pidulikul lõunasöögil. Hida Andersson on haigla dieedi- ja toitlustamisosakonna juhataja.

ADVOKAADID

ENN ALFRED

ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 690
Toronto, Ont. M5J 2H7
Tel. 862-7115

Eesti Õpetajate Keskühingu tegevusest

Hiljuti toimus Stokholmis Eesti Õpetajate Keskühingu nõukogu koosolek, mis kujunes mitmelt seisukohalt pöördeliseks. EÕK senise põhikirja kohaselt moodustasid EÕK kõrgeima organi, nõukogu, kolm Rootsis tegutsevat eesti õpetajate ühingut: Eesti Algkooliõpetajate Ühing, Eesti Gümnaasiumiõpetajate Ühing ja Eesti Kutsekooliõpetajate Ühing. Vahepeal toimunud koolisüsteemi ulatusliku muutuse tõttu tuli ka meie õpetajate ühinguid ümber kujundada, sest koolitüübid algkool ja kutsekool on kadunud ja asendatud uute koolivormidega. Vastavalt sellele moodustusid Eesti Õpetajate Ühing ja Eesti Keskkooli- ja Gümnaasiumiõpetajate Ühing, kuna Eesti Kutsekooliõpetajate Ühing likvideerus. Vastavalt toimunud muutustele muudeti ka EÕK põhikirja.

1978. a. tegevuskavas on olulisemate punktidena oma häälekandja väljaandmine Tartu Õpetajate Seminari suurjuubeli erinumbrina, ühendusepidamise jätkamine EÕK-sse kuuluvate õpetajate koondistega, selgitada vastava pädevuse saamist eesti täienduskoolides töötavaile õpetajaile, kellel puudub õpetaja kutsetunnistus, korraldada sel sügisel õpetajatepäev ühes piduliku koosviibimisega Tartu Õpetajate Seminari 150 a. juubeli tähistamiseks ja osa võtta õpetajate rahvusvahelisest (JFTA) kongressist Luxemburgis. Juhatuse poolt esitatud 1977. a. tegevus- ja kassaaruanded kinnitati, samuti EÕK eelarve, tasakaalus kr. 10.000.—.

Juba varem, aga eriti viimasel EÕK juhatuse koosolekul oli esimees H. Rajamaa teatanud, et ta ei soovi jääda EÕK esimeheks. EÕK uueks esimeheks valiti Stokholmi Eesti Kooli rektor Henno Kirikmäe ja teisteks juhatusliikmeiks Johan Ungerson (abiesimees), Paul Laan (sekretär), Enn Saluveer (välissekretär), Meemo Mäelo (sekretäride abi), Marje Tui (laekur), William Muld (laekuri abi), Leida Sulg (arhivaar), ja Herman Rajamaa (ametita liige). Herman Rajamaa valiti nõukogu ühisel häälel Eesti Õpetajate Keskühingu auesimeheks. H. Rajamaa on organiseerinud ja üles ehitanud ülemaailmse eesti õpetajate keskorganisatsiooni — Eesti Õpetajate Keskühingu — ja on olnud selle juhatajaks ning toimetanud selle häälekandjat 27 aastat. Revisjonikomisjoni valiti Anne-Marie Asker, William Grossthal ja Hilda Marand.

Koosoleku puhul toimunud koosviibimisel uus esimees tervitas ja tänas ustava koostöö eest kauaaegset juhatusliiget Hilda Marandit tema juubeli ja pensionile siirdumise puhul ulatades väikeseks tänutäheks talle kimbu lilli.

TORONTO LINN
1978
KINNISVARAMAKSUD

Vastavalt Municipal ja Assessment Act'ile ja Toronto linna määrustele nr. 286-78 ja 285-78 on kinnisvaramaksud 1978. aastaks kindlaks määratud. Vahepealsetele arvetele lisaks kuuluvad tähtajaks jäänud arved tasumisele järgmiselt:

Kõik linnajaod	Neljas osamaks	Viies osamaks	Kuues osamaks
	28. juunil	30. augustil	18. oktoobril

Kinnisvaramaksude arved kõigis linnajagudes postitati 14. juunil või enne seda.

Maksumaksjad, kes ei saa oma arveid ettenähtud kuupäevadel või varsti pärast eelpoolmärgitud kuupäevi, peavad koheselt pöörduma kas isiklikult: Tax Information Counter, Main Floor, City Hall, telefonil: 367-7115 või kirjalikult: Tax Collector, City Hall, Toronto.

MAKSUDE TASUMINE: Makse võib tasuda osamaksude täies summas igas Metropolitan Toronto panga osakonnas ainult antud tähtpäeval või varem (pangad võtavad asjaajamise eest väikese tasu).

Tshekid ja postirahakaardid kirjutada City Treasurer'i nimele ja saata posti teel City Hall'i.

Kantseleitunnid: 8.30 e.l. kuni 4.30 p.l. esmaspäevast kuni reede pärastlõunani.

W. A. WILFORD
City Treasurer

Eestlane USA sõjalaeva juhiks

Hillar Sarepera, kes on Ühendriikide mereväe ohvitser Commanderi kraadis, määrati hiljuti sõjalaeva USS Jesse J. Brown'i juhiks, mille puhul oli korraldatud pidulik tseremoonia laeva pardal Bath'i sadamas Maine osariigis. Sellest võtsid osa Eesti Vabariigi esindaja Ernst Jaakson koos abikaasaga ja Londonist selleks puhuks siia sõitnud Hillar Sarepera kasuema Prudence Sarepera.

Hillar Sarepera isa Ernst Sarepera oli kauaaegne Eesti välisteenistuse liige ja Chargé d'Affaires Inglismaal pärast saadik A. Torma surma. Poeg Hillar sündis tema esimesest abielust Fort Lauderdale'is, Floridas, 4. detsembril 1937. a. Ta lõpetas Rutgers'i ülikooli New Jerseys 1960, mille järele astus Ühendriikide mereväe ohvitseride kooli Newportis, Rhode Islandil. 1968. ja 1969. a. teenis mereväe koosseisude büroos Chief of Naval Personnel abina. Lõpetas Naval Postgraduate School, Monterey, Kalifornias magistrikraadiga. Teenis Koreas United Nations Command Liaison ohvitserina ja hiljem sõjalaeval Harold E. Holt'il. Võttis osa erikursustest Royal Naval Staff College'is, Greenwich, Inglismaal ning oli Ühendriikide mereväe Euroopa ülemjuhataja käsutuses.

Commander Sarepera abiellus möödunud aastal Mary Brown Bishop'iga, kes sündinud Virginia osariigis.

•

Päev enne Maine'i sõitu võttis peakonsul E. Jaakson koos abikaasa ja Prudence Sareperaga osa New Yorgi linnavalitsuse poolt korraldatud vastuvõtust Metropolitan muuseumis. Vastuvõtul oli ka konsul A. Linkhorst abikaasaga.

Järgmisel päeval toimus konsulaarkorpuse luntsh Cenral pargis asuvas Tavern on the Green, kus eestipoolse osavõtjana viibis konsul A. Linkhorst. Külaliskõnelejana esines endine president John F. Kennedy erinõunik Theodore C. Sorensen.

VES

VABA EESTLANE

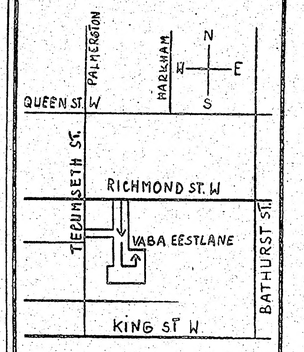

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks toll ühel veerul $3.25
esiküljel $3.75
tagaküljel $3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega.
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

Inimese süda on hea, ainult peas asuvad tal hullused.

H. Heine

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 20. juunil 1978 — Tuesday, June 20, 1978

KIREV MAAILM

NEW YORK — Rööpmõrvar Eric Thompson, kes hiljuti tappis kaks politseinikku, sai Attica vanglast välja kuberner Carey eriotsusega, kuigi paroolikomisjon leidis, et Thompson on liiga kardetav vabadusse laskmiseks. Thompson oli Attica vangidemässu juht mõni aasta tagasi, mil tapeti 43 vangivalvurit ja vangi.

HONOLULU — Maailma ainulaadsem sõidukite kokkupõrge juhtus möödunud sügisel Havai rannal. Nimelt põrkasid kokku lennuk ja lainesuusataja. Õnneks inimohvreid ei olnud. Madalalt lendav lennuk oli teinud ranna kohal vaatlusi, ega märganudki, et otse tema all kerkis hiigellaine, mille turjal oli lainesuusataja: Suusk virutas lennukikeresse tugeva mõlgi kuid lainesuusataja sai viimsel hetkel vette hüpata. Lennuk pidi tegema hädamaandumise rannas.

STOKHOLM — Rootsi koolideminister Britt Mogård ütles oma Svenska Dagbladetile antud intervjuus, et rootsi kooli distsipliini tuleb parandada. Peale selle toimub hädavajalike teadmiste hankimine koolides halvasti. Mõlemas osas tuleb teostada reforme. Tahetakse moodustada nn. normigrupp, mis koosneks õpilastest, õpetajatest ja lastevanematest ja töötaks välja normid, mida tuleks kooli koostöös edaspidi rakendada.

PARIIS — Ühes Prantsusmaa linnakeses keegi proua soovis avada linnavalitsuse hoones abielunõuandlat. Ta lubas seal töötada tasuta, kui ainult linn annab ruumid ja kannab valgustus- ning küttekulud. Nõuandla töötas üle poole aasta, siis avastati, et see oli tegelikult salajane lõbumaja, durilt välja raha.

SYDNEY — 300.000-dollariline politseihoone ehitati Austraalias St. Arnaudsi linna. Kui see valmis oli, selgus, et tegemist on eksitusega. Hoone pidi ehitatama hoopis 40.000 elanikuga St. Albans linna. Keegi ametnik oli linnade nimed ära vahetanud ja kirjutanud dokumentidele St. Arnaudsi nime, kus on vaid 3000 elanikku.

NEW YORK — New Yorgi kohtunik Cesar Quinones laskis paar kuud tagasi vabaks neegrinooruki, kes oli teostanud relvaga röövimise. Kohtunik arvas, et noorukon siiski „hea poiss", kuigi politsei ja üks linna vastav ametiisik ütlesid, et tegemist on äärmiselt ohtliku noorukiga. Nüüd tappis sama „hea poiss' allmaarongil röövimisel ühe vanema mehe.

DUBLIN — Iiri baarid leiutasid kavala nõuksu, kuidas tülikatest külalistest lahti saada, kes kipuvad baari jääma veel tunniks või isegi paariks pärast baari sulgemist. Baari pandi üles sildid: Baar suletakse kell 11.25, tualettruumid kell 11.30.

NEW YORK — „Püksata laevareisi olevat nüüd võimalik teha ajalehe „Moneysworth" teatel. Keegi Mike Kong korraldavat neid, kusjuures nädal 110-jalalisel jahtlaeval maksvat 600—700 dollarit isikult. Kui jahtlaev sadamast lahkub, võib igaüks end alasti võtta ja laeval „täielikult kodus tunda". Tema kundede hulgas olevat eriti palju mesinädalale sõitjaid, kusjuures sageli pruut ei teagi, mis laadi reisiga on tegemist — enne, kui ta merele jõuab.

RENO — Naiste üheõigusluse osas on tekkimas protsess lahutustelinnas Renos, kus vanglaülem vallandas naisvalvuri Diana Vasquez'i, kuna see oli liiga ilus. Vanglas leiti, et liiga ilus naisvalvur tekitab vangide keskel rahutusi ja segadusi. Vangid hakkavat tihti lausa märatsema, kui ilus Diana nende lähedusse ilmub. Nüüd peab kohus, võibolla isegi zhürii-kohus otsustama, kas Diana ilu on ohtlik või mitte.

Balti Naiste Nõukogul oli äsja kokkutulek, kus kõnelejaks oli parlamendiliige A. Nicholson. Pildil Naiste Nõukogu liikmeid koos külalistega. Vasakult: E. Podnieks, parlamendiliige A. Nicholson, L. Krasts, H. Aruja (esinaine), J. Herma, J. Kopmanis ja I. Kairys. Foto: J. Ligers

Vally Johanson

Tugev kirik ei suuda pidurdada kuritegevust

Pilk Alberta provintsi inimestele ja eluvoolule

Eesti Liit Kanadas juhatuse liige ja „Sillase" toimetaja Vally Johanson viibib praegu ringreisil Lääne-Kanadas, kust ta saadab reisikirju „Vaba Eestlasele". Oma esimeses kirjas ta kirjeldab üldist olukorda ja elu Kanada ühes rikkamas provintsis — Albertas.

Kanada „piiblivöö" piirkond asub peamiselt Albertas. Edmontonist 58 miili kagu suunas on väike Camrose linnake. Elanike arvuga võrreldes (9194) asub seal kõige rohkem kirikuid, palvelaid ja usulisi seminare kogu Põhja-Ameerika ulatuses.

Üldiselt on Albertas väga palju kirikuid ja enamus neist on elujõulised.

Üks 120 aktiivse liikmega maakogudus, näiteks peab üleval pastorit, kelle aastapalk ületab 17.000 dollarit ja seda ilma sinodi toetuseta ja võlgadeta.

Paradoksaalne on sellejuures nähe, et Alberta on esikohal purunenud abielude, alkoholi tarvitamise, tänavakakeluste, enesetappude, mõrvade, ja muude kuritegude registris kogu Kanada ulatuses. Ainult narkootiliste ainete tarvitamisel on Briti Kolumbia oma suurlinna Vancouveriga Albertast ette jõudnud.

Rassiprobleemi Albertas ei ole, sest värviline elanikkond puudub peaaegu täielikult.

Enamus elanikkonnast on Euroopa päritoluga, peamiselt teise või kolmanda põlvkondlased. Teise põlvkonna immigrandid elavad veel oma vana Euroopa kultuuri õhkkonnas ja nende emakeel on sorav ja aktsendivaba. Inglise keel samal ajal on aga aktsendiga kuigi oskuslik koolis omandatud keel. Kolmas põlvkond on siiski tänapäevade mõjutuste tõttu oma juured kaotanud ning selle tagajärjel esineb ka nende hulgas rohkesti kuritegevust. Tugev kirik ei suuda nähtavasti seda pahet parandada.

Esiteks puudub kirikul selleks võim ja teiseks on osa elanikest kirikust eemaldunud või suhtub kirikusse leigelt või kriitiliselt.

Kirik vajaks siin valitsuselt abi kuid valitsus seda ei anna.

Psühholoogidele on siin antud seaduslikult võim vaimselt häiritud inimesi vangistada ja vaimuhaiglasse paigutada, kus bürokraatia ei võimalda aga efektiivset ravi ja probleem ei lahene. Isiklikult näen kahte võimalust, mis Alberta kolmanda põlvkonna immigrantide probleemi lahendab. Nendeks on: tagasipöördumine oma etnilise päritolu juurde ja ristikirikutega aktiivselt ühinemine. Need sektorid on probleemivabad.

Majanduslikult on Alberta provints heal järjel, kuid tööd siin siiski nii vabalt ei leidu nagu Ida-Kanadas arvatakse. Põhjuseks on valitsuse omapärane poliitika, kuna valitsus ei taha provintsi rahvaarvu suurendada. Enamus teistest provintsidest sisserännanud inimestest on Ottawa keskvalitsuse poolt Albertasse komandeeritud isikud — riigiametnikud.

Väljastpool tulnud tööotsijal on siin raske teenistust leida.

Uustulnukatel peab olema siinne kindel aadress ja provintsi tulumaksuhüvitustest jäetakse nad esimese nelja kuu kestel ilma. Valitsuse poliitika põhialuseks on hoida provintsi rikkused ainult nende oma rahvale, milleks on rajatud ka n.n. Heritage Fund, kuhu lähetvad kõik maapõuevarade „õiguste" eest saadud summad.

Alberta õliväljad asuvad farmerite põldudel, kuid õlipumbad kuuluvad õlikompaniidele, kes ostavad riigilt õiguse õli maa seest välja pumpamiseks. See on ühekordne väljamaks,

kuid talumees saab õlikompaniilt pumba alla reserveeritud maa-alalt ja selle juurde viivalt teelt renti, mis kõigub 700-st dollarist kuni 2000 dollarini aastas.

Lisaks õiguste eest saadud summadele läheb Heritage Fundi teatud protsent õlikompaniide poolt müüdud õli sissetulekust.

Provintsivalitsus jagab Heritage Fundi sissetulekutest toetusi igasugusteks projektideks, nagu seda tehakse Ontarios Wintario loteriist saadud summadega. Summad lähevad näiteks haiglatele, kultuurilistele organisatsioonidele jne. Enamus neist summadest on investeeritud Maailmapangas 9 protsendilise intressiga. Igale majandusteadlasele võib tunduda selline investeering lapsikuna kuid Alberta valitsus rahustab oma elanikke sellega, et õli lõppemise korral saavad nad oma kulusid katta sellest 9 protsendilisest investeeringust.

Et elukallidus tõuseb 13 protsenti aastas (vähemalt kahel eelmisel aastal), see provintsi majandusekspertе näiliselt ei häiri.

Illustratsioonina võiks nentida, et Alberta valitsuse ametnike ühe aasta palkade maksmiseks kuluvad sellise intressiga nende investeeringute 12 aasta tulud praeguste Heritage Fundi voolavate summadega arvestades. Alberta valitsuse ametkond on Kanadas kõige kiiremini kasvav ja rahvaarvuga võrreldes kõige suurem ametkond.

Tundub, et õlikompaniide mõju on valitsuse juures väga tugev. Edmontonis leiduvad parlamendihoone lähikonnas kõige luksuslikumad hotellid ja restoranid. Seda linnaosa tuntakse „õliplaza" nime all.

Selles luksuslikus õhkkonnas kostitavad õlikompaniide direktorid valitsuse tegelasi ja poliitikuid.

Tulemuseks on, et õlikompaniidele antakse valitsuse poolt suuri hüvitusi. On huvitav, et provintsi tööturgu varustab põllumajandus 60 protsendi ulatuses, kuid sellejuures jääb talumees valitsuse hüvitustest ilma.

Järgmises kirjas: Alberta põllumees.

Armastus soome moodi

Eelmisel õhtul oli proua Marita Niemelä abielu kokku varisenud. Neli aastat õnnelikuna kestnud abielu purunes süüdistustesse, nuttu ja ähvardustesse, kirumisse ja vägivaldseisse vihapursetesse. Lõpuks ülestunnistuste ja kättemaksuähvarduste meeleolus lubas mees kõik nende naistuttavad pannile panna ja nendega veel muudki teha.

Suvine saunaidüll oli purunenud kildudeks ja Marita otsustas poolalasti põgeneda perekonna suvilast linna. Muidu võinuks ta abikaasa Masa ta tappa samasse.

Naine seletab, et ta ei suutnud algul üldse mõista, miks ta mees nii vihaseks sai ja nii äkki veel kõige paremas tujust. „Millest ta teada sai, et?... mõtles ainult. „Ma poleks iialgi midagi sellist teinud, kui oleksin võinud aimata, et see välja tuleb."

Veel linna jõudes ei suutnud Marita oma pisaraid tagasi hoida ja pidi oma märga tasukurätikut pidevalt kasutama, et oma purunenud elu silmaveega kasta.

Tavaline soome suveidüll oli kui seebimull lõhkenud. Soome üksikuid maasuvilais naisi nimetatakse „suveleskedeks", keda nende mehed nädalalõpul külastavad. Seekord oli saatuslikuks saanud saunaõhtu.

Marita kaebas on häda ajakirjanikule, kes talle küll kaasa tundis, aga ei saanud lohutust anda, kuna polnud sellist ettevalmistust saanud. Kõige kurja põhjustajaks oli tushiga naise seljale joonistatud ärtu-süda, mille sisse oli kirjutatud „Kiitos" (Aitäh).

1977. aasta suvi oli plaanitsetud Niemelä peres eelmiste suvede sarnaseks ühiseks puhkuseks perekonna suvilas, kuhu Marita läks juba enne kui abikaasa puhkeaeg kätte jõudis. Abikaasa Masa sõitis nädalalõppudel kohale, aga muus osas hoidis Masa oma elu linnas oma kätes. Igakord Marita andis talle hulga juhiseid kaasa: Ära nüüd ainult seda tee, Masa! Ära sa seda tee!

Teisel nädalalõpul Masa sai oma tööasjad selliselt korraldatud, et hakkas juba neljapäeva õhtul oma autot pakkima ja suundus oma suvila poole. Jõudis juba päevavalgel Marita üllatuseks kohale.

Rõõmus silmapilk kohtumisest oli mõlemapoolne, pealegi kui Masa märkas, et Marita oli pannud juba sauna küdema. Peagi olid kahekesi leilis ja sealt jooksid koos Vesijärve laineisse.

Shokk tuli aga rannale tõustes. Masa märkas midagi võõrast ees astuva Marita seljal. See ei olnud nõest. Tema armsa naise seljal ilutses tushisüda, mille keskele oli kirjutatud „KIITOS".

Saatus oli mänginud karmi mängu: Marita ainus kõrvalhüpe läheduses asuvas keskuses oli ilmsiks tulnud shokina nii Masale kui ka Maritale enesele. Marita ei olnud aimanudki, et tema armumängu kaaslane oli naljaks joonistanud Marita seljale ärtusüdame ja selle keskele tänulikkuse tunnuseks sõna „Kiitos".

Marita seletused ja hädavaled ei aidanud midagi rannaserval avastatud tõetunnistuse kummutamiseks.

(Soome ajakirjast „Hymy")

Võiks kujuneda aastaraamatuks

Mana 42. 1976 112 lk.

Oma korrapäratusega 17. aastakäiguni jõudnud ajakiri „Mana" on sageli olnud juba surnuks peetud, aga kultuuriviljelejate rõõmuks on see seni ikka olnud varjusurm ja uus number on lükanud ümber kõik sellekohased kuuldused ja kahtlused. Uus number on jälle tulnud sisutihedana ja huvipakkuvana ning uue lubadusega, et nüüd alustatakse hoopis regulaarse ilmumisega — kuni ebamääranе vaheaeg sellegi lubaduse eelmiste eeskujul tühistab. Sellejuures on väljaandja siiski jäänud püsima eesti kultuuri ja kirjanduse ajakirja mõiste juurde

„Mana" võiks kujundada eesti kultuuri aastaraamatuks, mille järgi on siiski vajadus olemas. Selles võiksid ilmuda samasugused artiklid, ilukirjanduslik ja kunstiline osa, aga koos ülevaadetega eelmise aasta tegevusest, et meil mingi jälg jääks tulevikus võimalikele uurijaile, kuna ajalehtedest sellise materjali otsimine on väga tülikas, aeganõudev ja mõnel puhul koguni võimatu, arvestades et meie ajalehed ei registreeri kõiki kultuurisündmusi või teevad seda hoopis puudulikult. Üks aastaraamatu tüüpi väljaanne aga sobib suurepäraselt selle tühimiku täitmiseks ja nõuab toimetajalt/väljaandjalt ainult minimaalselt ümberorganiseerimist. Selline väljaanne aga osutuks vajalikuks käsiraamatuks kõigile eesti kultuuri alal tegevaile.

„Mana" on olnud ainus väljaanne, kus on avaldatud eesti draamateoseid, mis kunagi eriraamatuina ei saaks meie võimaluste juures ilmuda ega pole meie teatrite poolt millegipärast lavale toodud. Viimases numbris ilmunud Ilmar Külveti „Suletud aken" on iseloomult satiiriline farss mõnede paralleelidega meie ühiskonnaelust. Selle esimene vaatus lavastati aastate eest Torontos nimetuse all „Narrimäng". I. Külvet on mitme näidendi autor kelle tööd on lavaliselt kergesti rakendatavad. Tema loomingus aga on esiplaanil eestlaste oma küsimused, vahekorrad kodumaaga ja mõned tabud või seisukohad, mille nägemiseks, ehk õigemini eemale tõrjumiseks peab meie ühiskond elama suletud akna taga iseennast keelustades.

Pikemaist esseedest, õigemini ettekandeist on avaldatud Ilse Lehiste keeleprobleeme käsitlev „Keelekontakt — keelekonflikt" ja Walter Rand'i ulatuslik „Natsionalism". Mõlemad on 1974. a. peetud ettekanded, esimene MÜ puhul Soomes, teine AABS'i puhul Chicagos. Need ongi ajakirjanumbrit kandvaiks teaduslikeks uurimisteks, jõudes niiviisi, ehkki suure hilinemisega ka laiema lugejaskonnani.

Ilukirjanduslikus osas on luulet Aarand Roosilt, Paul Laanelt, Ivar Ivaskilt, Ilona Laamanilt. Kaks ilukirjanduslikku ajaloolise sisuga proosapala Ilmar Mikiverilt. Ulatuslik on kriitika osa, küll kirjandusringvaates, küll pikemate artiklitena, kokku on üheksa raamatut olnud vaatluse all. Kahtlematult on „Mana" oma lühivormiliste retsensioonidega suutnud paljusid teoseid vaadelda, kuigi ka siin on hilinemine eriti märgatav, sest lugejad on need ammuloetuina juba nagu mälu tahakambrisse asetanud.

Kunstijuttu on E. Kõksilt, reproduktsioone Hardu Keckilt, Osvald Timmaselt ja Rutt Tulvingult. Teatrialaline on Mardi Valgemäe „Kehade grammatikat tänapäeva Eesti teatris". Mõttevahetuse korras on Evald Uustalu kommentaare Jaan Krossi ajaloolistele novellidele koos isikliku „müksuga" kirjanikule ta välismaareiside pärast.

See on küllaltki mitmekülgne sisu laiema kultuurihuvilise lugejaskonna rahuldamiseks. Selle aastaraamatuks korraldamine kergendaks toimetaja tööd ja jätaks ühtlasema kujunduse, kui käesoleva numbri veidi „segamini" olev sisukorraldus.

HANNES OJA

Nalja

„Ma tulen teie vannitoa veekraani parandama, proua Oinaste," tutvustab ennast torulukusepp.

„Minu nimi pole Oinaste, vaid Saunapuu."

„Kus on proua Oinaste?"

„Kolis aasta tagasi välja."

„Närvid on inimestel," pahandab luksepp. „Tellivad omale antvärgi ja kolivad ise välja."

Sündmuste kalender

Teisipäeval, 20. juunil kell 7 õ. Eesti Majas Portlandi eesti noorte lauluansambel „Kaja" kontsert.

Reedel, 23. juunil algusega kell 6 õ. Eesti Majas Toronto Karavanipidustuse Tallinna paviljon. Paviljon on avatud igal päeval kuni 1. juulini.

Laupäeval, 1. juulil Seedriorul Suvihari 1978. Kell 5 p.l. kontsertaktus ja Võidupüha tähistamine, kell 9 õ. vabaõhuteatris „Laul suveööl".

Aleksis Rannit pidas kaks loengut Inglismaal

Pärast Rootsis peetud PEN-klubide kongressi sõitis luuletaja Aleksis Rannit Inglismaale, kus ta International Cultural Foundation poolt korraldatud kirjanduslikul pärastlõunal Londonis pidas ettekande „From Decadent Dream to Martyrdom — Heiti Talvik; An Estonian Poet (1904—1947)". Pärast loengut järgnes diskussioon, kus ta laiemalt andis selgitust luuletaja Talviku loomingu ja Eesti üle.

Sama loengut kordas ta Cambridge'i ülikoolis.

Igasugused ALUM. TÖÖD: UKSED, AKNAD j.m. SISEMISED PUUTÖÖD
HUGO TAMME
Tel. 422-0783 — Lic. B 876

Soome noorpaar tahab osta
SUVILA
Simcoe ranna ääres.
Küsida Erik — tel. 221-2317

National Trust REALTOR
KINNISVARA MÜÜGI VÕI OSTU KORRAL
R. TOOTS
Tel. kontoris 487-3333
kodus 485-8252